

TED POLET
HET TRANSPORT

palm|slag

Ontwerp omslag en binnenwerk: vandijk ontwerpt, Eindhoven
Beeld omslag: Iwona Shadoke / Tookapic

© 2020 Uitgeverij Palmslag | Ted Polet

www.palmslag.nl
info@palmslag.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit dit boek mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, internet, fotokopie, microfilm of op welke andere (digitale) wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form by print, internet, photoprint, microfilm or any other (digital) means without written permission from the publisher.

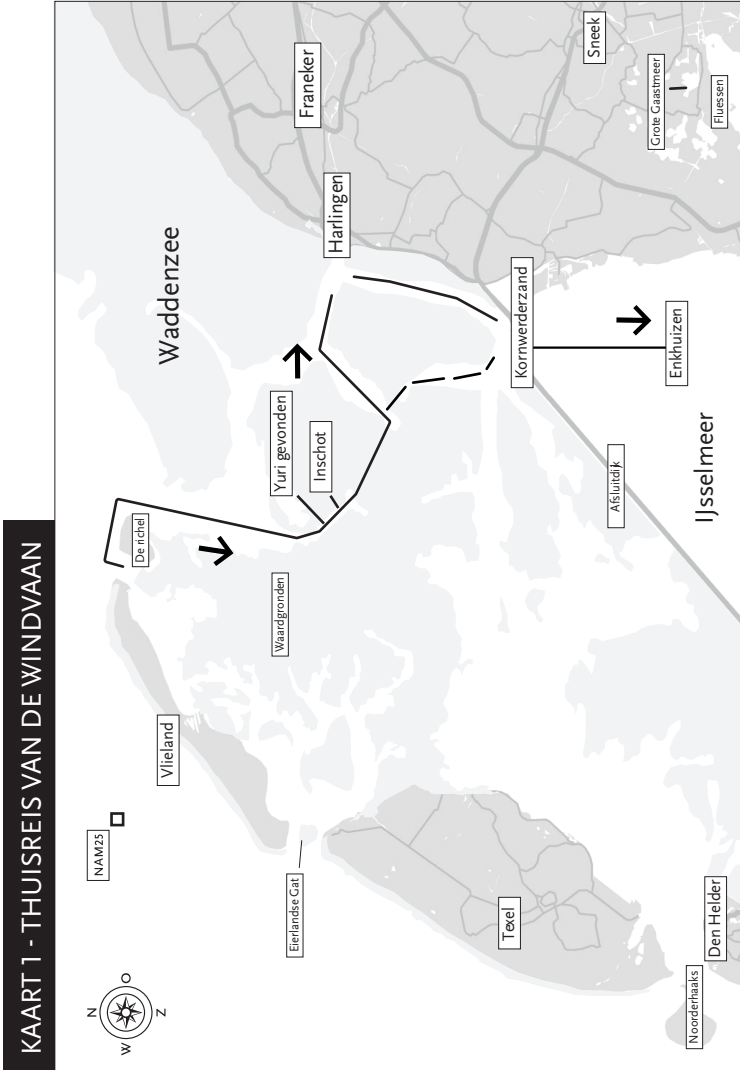
ISBN 978 94 930 5961 0
NUR 301

Iedereen bedankt...

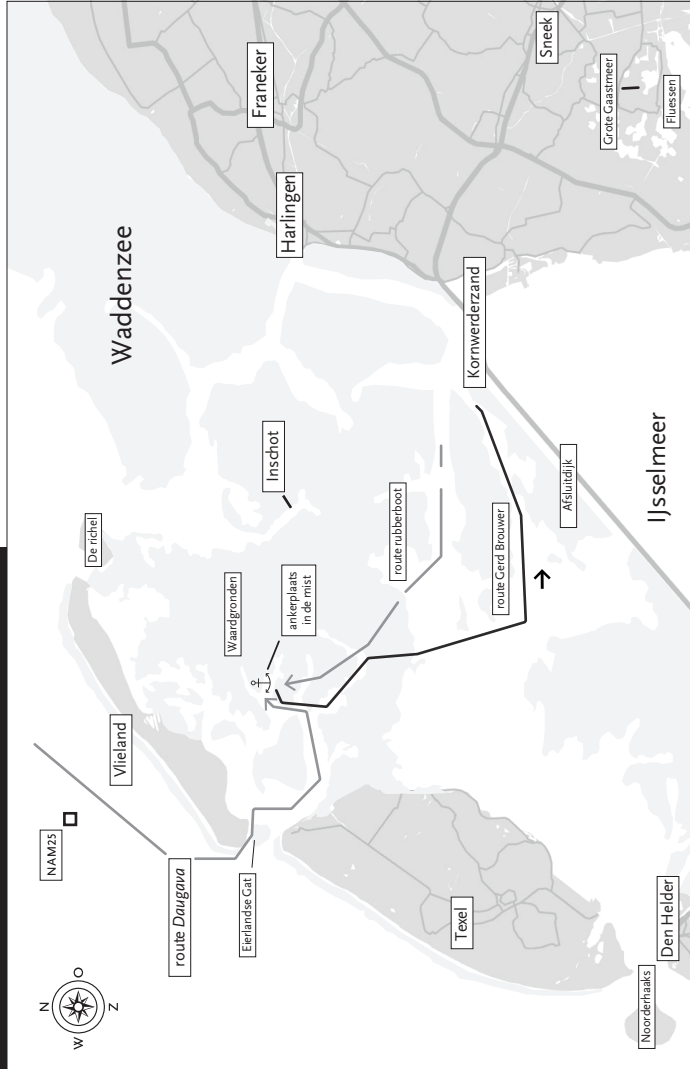
... die het concept van dit boek heeft gelezen, mij heeft aangemoedigd en waardevolle suggesties heeft gedaan. In het bijzonder Henriette, die mijn maandenlange stilte moest verdragen terwijl ik zat te schrijven, verborgen achter het scherm van een laptop.

Ted Polet, 2017-2020

KAARTEN

KAART 2 - CONFRONTATIE IN DE MIST

HOOFDSTUK 1

De opstapper van de reddingboot onderzocht de drenkeling die in onze kuip lag en schudde zijn hoofd. ‘Die wordt niet meer wakker, arme kerel...’

De dode jongen was kletsnat, zijn donkere haren zaten over het spierwitte voorhoofd geplakt, de halfgesloten ogen waren in blauw verkleurde kassen weggezonden en de tanden staken wit en glanzend af in de openhangende mond. Het was geen fraai gezicht. Zijn collega wenkte de schipper van de reddingboot, een grote RIB* die ronkend naast ons lag. Deze gaf een beetje gas zodat de boot tegen ons aan draaide. Een lijntje hield ons bij elkaar zodat de bemanning het lichaam van ons kon overnemen.

De schipper kwam aan dek en zei dat hij de marechaussee in Harlingen had gewaarschuwd. ‘Wat is jullie bestemming?’

‘We willen naar Kornwerderzand, dan verder naar Enkhuizen.’

‘Waarschijnlijk moeten jullie eerst naar Harlingen om een verklaring af te leggen. Luister uit op kanaal zes voor instructies. We gaan die jongen aan wal brengen voor onderzoek en identificatie. Goede reis verder en sterkte ermee.’

Hij pakte het halfege reddingvest van de drenkeling aan van de opstapper, die over de reling klom, en stapte terug in het stuurhuis. De reddingboot sloeg wat achteruit, draaide voorzichtig van ons weg en kwam op snelheid, ons dobberend achterlatend in zijn hekgolf. Op het achterdek lag de drenkeling, vormloos onder een zeiltje, terwijl een bemanningslid op hem lette.

* Achter in het boek vindt u een begrippenlijst

Een uurtje eerder had Thijs mij gewaarschuwd dat er iets schuin voor ons dreef. We stuurden eropaf, het was rood en geel. Dichterbij gekomen zei Thijs opeens 'Pa, het is iemand in een reddingvest.'

Ik voelde direct dat het niet goed was. We startten de motor en streken de zeilen om bij te draaien. We klapten het brugdekje in de spiegel op zodat we de drenkeling over het achterschip naar binnen konden halen, maar dat bleek nog niet zo gemakkelijk. Het lichaam was slap en zwaar – een drenkeling is voor twee man nauwelijks te hanteren, zeker als er een beetje golfslag staat.

Het was een lichtgebouwde jongeman, hij moest een jaar of vijftientig zijn. Hij had een hoofdwond, maar het bloed was weggewassen door de zee. Hij was ijskoud en ademde niet. Zijn gezicht was blauwwit verkleurd. Ik voelde zijn pols: geen spoor van leven. We kregen het natte reddingvest met moeite los, jas open, trui uit en nogmaals luisteren of zijn hart nog klopte. Helemaal niets.

We keken elkaar aan. 'Dat zit niet goed,' zei Thijs. Hij zag wat bleek, het was de eerste dode die hij zag. Ik herinnerde mij een matroos van mijn schip, die na een avondje stappen jaren geleden tussen wal en schip was gevallen in Baltimore. Hij had er precies zo uitgezien als deze jongen.

Ik was in verwarring. Moest ik nog proberen hem te reanimeren? Je kon nooit weten. 'Bel de Brandaris op kanaal 2,' zei ik tegen Thijs. 'We varen in het Inshot richting Kornwerderzand, leg ze uit dat we een drenkeling hebben opgepikt en proberen hem te reanimeren. Vraag direct assistentie.'

Ik draaide de drenkeling om en tilde hem op met mijn handen onder de buik om te kijken of er water in zijn longen zat. Dat leek niet zo, hij had dan ook op zijn reddingvest gedreven. Ik draaide hem terug en begon met hartmassage en beademing. Geen enkel resultaat. Na vijf minuten was ik doodop, als je goed reanimeert loopt het zweet over je rug.

Thijs stond naast me en zei dat de reddingboot uit Harlingen over ongeveer een halfuurtje zou arriveren. Ook kwam er een helikopter uit Leeuwarden. 'Zal ik het even overnemen?' vroeg hij.

Thijs had ook een SEH-cursus gehad.

‘Dertigmaal indrukken, daarna beademen, weet je nog?’ zei ik.

Na nog een kwartiertje gaven we het op, compleet uitgeput en de moed kwijt. De jongen was dood, hij moest al uren in het water hebben gelegen. Na vijf minuten hartstilstand ben je klinisch dood. Vergeet het maar.

Even later hoorden we ver weg een helikopter aankomen. Vanaf de vaste wal kwam een donkere stip aanvliegen, die van dichterbij gezien geel bleek te zijn – een reddingshelikopter, vermoedelijk die uit Leeuwarden. De heli vloog met veel herrie in een ruime bocht om ons heen en bleef daarna naast ons hangen terwijl de wind bijna het grootzeil van de giek blies. De bemanning deed de zijdeur open, maar ik schudde nee, met mijn armen gekruist in de lucht. De man in de deur gaf teken dat hij het begreep, waarna ze wegvlogen.

Kort daarna zagen we vanuit het zuiden met hoge vaart een grote witte boeggolf naderbij komen. Het aanzwellende gedreun van twee zware motoren kondigde de reddingboot aan. Ik ging staan en zwaaide met beide armen. De grote zwarte *rigid inflatable*, met oranje en blauwe strepen en de letters KNRM op het witte stuurhuis, minderde vaart en draaide in een wijde boog om ons heen om aan loefzijde te stoppen. Langzaam dreef hij tegen ons aan terwijl we zachtjes in zijn golven lagen te dobberen. Er stapten twee man bij ons aan dek.

‘Goedemorgen. U hebt een drenkeling gevonden?’

Ik wees naar de kuip. Een van de mannen duwde Thijs zachtjes opzij en knielde bij de dode jongen neer.

De dag was zo onschuldig begonnen. De ochtend was koud en grijs toen ik in de kleine haven van Vlieland het luik openschoof. Het was nog steeds bewolkt en kil, het leek wel of die grijze rommel nooit meer zou verdwijnen. Nou ja, het was begin april en erg vroeg in het seizoen, Thijs en ik hadden niet anders kunnen verwachten toen we drie dagen eerder uit Enkhuizen naar de Wadden waren vertrokken. Zoals voorspeld was de wind geruimd naar

noord, prima om terug te komen naar Kornwerderzand.

Op de kade reed lawaaiig een tractor die vanaf het strand was gekomen, over de duinen naast de haveningang. De haven was goeddeels leeg. Op de wal stond nog een rijtje jachten op bokken te wachten op het zeilseizoen. Een meeuw wickte schijnbaar doel-loos over de haven, op zoek naar een hapje eten. Ik deed de kachel aan en zette een keteltje water op. Thijs zou wel in het vooronder willen blijven liggen tot een uur of tien, die kwam er nooit eerder uit. Vandaag had hij pech, want de vloed zou om negen uur gaan lopen en we moesten terug naar de vaste wal.

Het weerbericht van de Brandaris gaf noordwest vier tot vijf op. Als we het goed zouden timen konden we bij hoogwater over het wantij in het Zuidoostrak heen, dat scheelde omvaren via Harlingen. Onze beperkte diepgang was een voordeel, als we twee meter zouden steken was het anders geweest. Gisteren hadden we al water geladen en boodschappen gedaan. Na een kopje thee ging ik de wal op voor een warme douche. Terug aan boord maakte ik een kan koffie en eieren met spek. Kennelijk ontwaakt door de geur van de eieren, hoorde ik Thijs rommelen in het vooronder en even later stak hij een slaperig hoofd om de hoek van het klapdeurtje.

‘Goedemorgen, pa. Jij bent er vroeg uit.’

‘Vroeg? Voor jouw begrippen misschien. We moeten zo weg, anders missen we het tij. Als je nog wilt douchen moet je opschie-ten. Ik heb je ontbijt al klaar.’

Het warhoofd verdween en even later kwam hij, met een stapel-tje kleding, de kajuit in. ‘Ik heb gisteravond al gedoucht.’ Hij ver-dween in het toilet om even later, gekleed in een spijkerbroek en T-shirt, weer te verschijnen voor zijn eieren met spek.

Thijs had een paar dagen geen college, hij zat midden in een stu-dieproject dat niet wilde vloten en had gevraagd of hij mee kon op mijn voorjaarstripje naar Vlieland. Voor mij was dat wel gezellig, maar of het voor hem verstandig was kon ik niet bepalen. Ik ging er maar van uit dat hij oud en wijs genoeg was om zijn eigen keus te maken. We waren op 2 april vertrokken en de uitreis was

voorspoedig maar koud geweest. Er was verder niemand op het water, we hadden overnacht binnen de sluis bij Kornwerderzand en met voldoende lectuur en ons natje en droogje aan boord was het prima te doen geweest.

Ik weet niet altijd wat die jonge gasten bezighoudt, maar zo'n tripje doet wonderen. Soms moet je met je kinderen tot praten komen en dat was ook wel gelukt. Nadat Thijs zijn studie had afgebroken was hij onlangs opnieuw begonnen met werktuigbouw. Hij was nu vierentwintig en wist nog niet of hij de juiste keus had gemaakt, in tegenstelling tot Nora, zijn zusje. Die studeerde aan de Haagse kunstacademie en leek helemaal zeker van haar keus ondanks haar twintig lentes. Ze had haar eigen leventje en kwam eens in de paar weken aanwaaien. Nu had Thijs toch maar besloten om met deze studie door te gaan, ondanks zijn eerdere twijfels.

Ik was, na mijn gedwongen pensioen vorig jaar, wel blij met de Windvaan, een Franse 32-voeter. Ik kreeg er wat richting mee. Als je plotseling uit je werkende bestaan wordt gerukt, moet je zelf structuur zoeken. Van eeuwig vakantie houden word je neerslachtig, je moet een doel hebben. Het varen zat me in mijn bloed sinds ik als jongmaatje op zee had gezeten, en dit was een goede uitlaatklep. Ellen wilde niet altijd mee, zij had haar werk met vluchtelingen en eigenlijk een beetje haar eigen leven. Dat was altijd al zo geweest en een onverbreekelijk deel van onze relatie geworden. Ze zag er nog prima uit voor haar achtenvijftig jaar; een goed figuur, groene ogen en nauwelijks een grijze haar. Een vrijgevochten vrouw was ze, en we konden elkaar soms niet uitstaan. Toch was ik gek op haar. Maar goed, afstand houden tot elkaar hoort ook bij een goed huwelijk, schijnt het.

Intussen was het tegen tien uur en ik begon haast te krijgen. 'Thijs, gooi jij de vaat in het teiltje, dan maken we zeeklaar,' riep ik. De tafel werd opgeruimd, alles zeevast gelegd, de kaart klaargelegd en de instrumenten aangezet. Aan dek keken we alles na. De reddingvesten lagen onder handbereik en we startten de motor. Thijs stond voorop, ik achter, we gooiden alles los en voeren zachtjes

achteruit. Even later liepen we de smalle havenuitgang uit en kreeg de stroom ons te pakken. Het was even motoren tegen de razende vloed bij het strand voordat we om de Richel heen waren, een kale zandbank uitgegroeid tot een onbewoond eiland pal tegenover de haven. Vanuit Oost-Vlieland moet je om de Richel heen helemaal naar zee voordat je weer naar binnen kunt. Buitengaats stond een meter zeegang uit het noordwesten. Die brak op de rand van de ondiepte, dus ik hield de boot goed vrij van de tonnen. Na een halfuurtje slingeren kregen we de stroom mee naar binnen en draaide ik tegen de wind in zodat Thijs zeil kon zetten. Even later kon de motor uit en lagen we voor de wind. Er verscheen zowaar een waterig zonnetje en het leek een onbezorgde dag te worden. Met een beetje geluk zouden we die avond al naar huis kunnen. Dachten we.

In de dagen daarna wilde ik dat Thijs die drenkeling maar nooit had gezien.

Nadat de reddingboot was vertrokken keken we elkaar aan, nog enigszins van slag door alle gebeurtenissen. Op het teak van de kuipvloer was nog een natte plek zichtbaar waar de dode jongen had gelegen.

‘Zullen we maar weer gaan varen, pa?’ zei Thijs zachtjes.

‘Kun jij zeil zetten?’ zei ik, ‘dan zet ik de marifoon op 6. We moeten zo direct naar het Molenrak en Harlingen.’

Thijs startte de motor en draaide de kop in de wind om het grootzeil te hijsen. Ik klom naar binnen en draaide aan de knoppen van de marifoon. Direct kreeg ik al een oproep.

‘Zeiljacht Windvaan, hier de Koninklijke Marechaussee, Brigade Waddengebied Harlingen.’

‘Hier de Windvaan, over.’

‘Goedemorgen, hier de opperwachtmeester Scheepstra, marechaussee Harlingen. Wij hebben van de KNRM doorgekregen dat u een drenkeling hebt opgepikt. Wij zien u graag in Harlingen om een verklaring af te leggen. Zou dat lukken en zo ja, wat is uw verwachte aankomsttijd?’

‘Mag ik dat even nagaan in de kaart, dan bel ik u direct terug.’

‘Windvaan, dat is goed ontvangen. Ik houd stand-by op 6.’

Ik pakte de kaartpasser en telde de mijlen. Met twee knopen stroom mee en vier door het water zou het nog zo’n twee uur duren. Ik riep Scheepstra op en gaf door dat we rond of even na twee uur binnen zouden komen in Harlingen.

We zeilden voor wind en stroom naar binnen en gingen bakboord uit richting Molenrak in plaats van stuurboord uit naar Kornwerderzand. De veerboot naar Terschelling passeerde vooruit, vol met onbezorgde passagiers die niets wisten van wat wij die dag hadden meegemaakt. Ik belde Ellen dat we pas de volgende dag zouden aankomen en vertelde kort wat er was gebeurd.

‘Een verdronken man? Wat afschuwelijk.’ Ze was even stil terwijl ze het bericht verwerkte. ‘Gaat het een beetje?’

‘Nu wel weer. Het was nogal een schok, we hebben geprobeerd hem te reanimeren, maar hij lag al te lang in het water. We moeten zo direct met de marechaussee praten.’

‘Laat je vanavond even weten hoe het afloopt? Kan Thijs het een beetje aan?’

Ik gaf de telefoon aan Thijs zodat hij met zijn moeder kon praten.

Om vijf over twee draaide de brug naar de binnenhaven van Harlingen. Op de steiger stonden twee mannen in uniform op ons te wachten. Eén van hen pakte de achterlijn aan en belegde hem op de bolder op de steiger. Ik gaf wat gas vooruit om de boot langszij te trekken, we maakten voor vast en zetten de motor af. ‘Komt u maar,’ zei ik. Ze klommen aan boord, stelden zich voor en gingen zitten in de kuip. Er was inmiddels weer een bleek zonnetje verschenen dat de huizen langs de kade aanmerkelijk opfleurde.

De opperwachtmeester Scheepstra was een jaar of veertig en kennelijk voor zijn vak uitgekozen vanwege zijn fysieke gesteldheid. Hij was lang en erg breed in de schouders en leek me geen vent om ruzie mee te krijgen.

Hij opende het gesprek: ‘We hebben van de KNRM doorgekre-

gen dat u in het Inschot een drenkeling hebt opgepikt. De reddingboot bracht het lichaam vanochtend binnen en wij moeten onderzoek doen naar een mogelijk onnatuurlijke dood. Omdat het buitengaats is gebeurd op de Wadden brengt dit allerlei complicaties met zich mee. Wij gaan u ondervragen en dan maken we pv op over uw verklaring.'

'pv?'

'Proces-verbaal. Mogen we eerst uw paspoorten zien?'

Ik pakte de paspoorten uit de kaartentafel en overhandigde ze aan Scheepstra.

'Vertelt u ons eerst eens hoe uw dag verlopen is en waar u deze persoon uit het water hebt gevist. Misschien kunnen we de zeekaart erbij pakken om alles duidelijk te krijgen.'

Ik vroeg Thijs om de kaart te pakken. Intussen vertelde ik het verhaal voorafgaand aan de ontdekking van de dode jongen. Of er nog andere schepen in de buurt waren? 'Nee, het is april en er vaart nog vrijwel niemand afgezien van een enkele visserman.'

'En u vond de drenkeling vlak voorbij het Oude Inschot?'

Zo ging het een halfuur door totdat de mannen alle feiten op een rijtje hadden. Inmiddels was het drie uur en hadden we nog geen hap gegeten. Ik vroeg Thijs of hij een broodje kon smeren. Ze waren toch bijna klaar.

Scheepstra keek mijn zoon aan en vroeg of het wel ging.

'Nou,' zei Thijs, 'het was wel heftig. Ik heb nog nooit zoiets meegemaakt.'

'Tja,' zei Scheepstra, 'we zien dit wel eens vaker. Dit is al de derde in een jaar tijd. Het is niet prettig als je ermee te maken hebt. Probeer het van u af te zetten, als u er over wilt praten heb ik wel een adres voor u.'

Met de vraag of ik rond vijf uur naar het bureau aan de Kims-werderweg kon komen om de verklaring na te lezen en te ondertekenen, stapten de mannen van boord.

Thijs en ik aten een broodje en ruimden de boot op. De zeilen dekten we niet af, morgen gingen we toch weer verder en voor een

nachtje kon dat geen kwaad. Op de wal slenterden een paar voorbijgangers langs. Een jonge vrouw met een rugzakje keek een moment naar Thijs, maar toen hij terugkeek liep ze snel verder. We waren moe en koud en doken snel de kajuit in, waar we de kachel hadden aangezet. Ik ging op de bank liggen en deed een dutje.

Ik werd wakker van de havenmeester, die op het dek klopte. ‘Windvaan, hoelang blijft u?’

Ik stak mijn hoofd naar buiten. ‘Eén nacht, twee personen. Lengte negen meter zestig.’

De havenmeester keek naar zijn lijstje. ‘Dat is twintig euro.’

Na de transactie keek ik op mijn horloge. Het was kwart voor vijf, tijd om naar de marechaussee te gaan voor de verklaring. Het was een kwartiertje lopen. Bij de balie werd ik doorverwezen naar een kamer waar Scheepstra een paar velletjes A4 voor mijn neus legde. Ik las het verhaal door en zette mijn handtekening.

‘Bent u wat gekomen van de schrik?’ vroeg Scheepstra.

‘Nou, leuk was het niet. Jammer dat we niets meer konden doen voor die jongen. Is er al iets bekend over hem?’

Nee, er was niets bekend. Het lichaam was naar Leeuwarden gebracht voor identificatie, maar er waren weinig aanknopingspunten. Er was ook geen melding gedaan van vermissing. Terugrekenend met de stroomrichting tot het moment van vinden, moest hij uit een van de zeegaten naar binnen gedreven zijn, de Vliestroom of het Eierlandse Gat, als hij over de zandbanken was gekomen. Hij had alleen een tatoeage, misschien was hij wel Oost-Europees.

‘Ik heb uw adres, als er nog iets opduikt of als we nog vragen hebben hoort u van mij.’

Daarmee was het onderhoud ten einde en ik liep naar de uitgang. Terug aan boord besloten Thijs en ik om aan de wal een biertje te halen en te eten. Zin in koken hadden we geen van beiden. Dat hebben we meestal niet, maar nu al helemaal niet. We sloten de boot af en gingen de wal op. In de Voorstraat vonden we een

tafeltje in een café. Het onderwerp van die dag werd zorgvuldig gemeden en we bespraken de voortgang van Thijs' studie. Dat schoolproject van hem wilde maar niet vlotten, er zaten een paar meelifers in het team die geen moer deden. Tegen halfzeven doken we een Chinees restaurant in voor het avondeten. Het werd bijna gezellig en de nare gebeurtenissen van die dag waren even vergeten.

Rond halfnegen rekende ik af en liepen we door een steegje naar de Noorderhaven. Het motregende een beetje en de wind was gaan liggen.

Toen we de steiger op liepen zei Thijs: 'Pa, er is iemand bij ons aan boord.' En inderdaad zat er iemand onder de kap, in elkaar gedoken met de rug naar ons toe, en een rugzakje op de bank. Toen we over de steiger naderden stond een tengere gestalte op en draaide zich om. Het was de jonge vrouw die ik eerder die dag op de wal had gezien. Het is heel raar dat iemand onuitgenodigd op je boot stapt, dus ik was stomverbaasd.

'Wat doe je hier?' vroeg ik zwakjes.

Thijs stond half achter me, ik zag niet wat hij deed.

Het meisje keek van mij naar hem en terug. *'I'm so sorry to be on your boat, but I had to ask you something.'* Ze sprak Engels – ze bibberde van de kou en leek heel kwetsbaar.

'Oké, ik doe het luik open en dan kun je binnenkomen om uit te leggen wat je hier doet. Buiten is het te koud,' zei ik in het Engels. We stapten aan boord en ze deinsde terug. 'Je hoeft niet bang te zijn, we doen je niets,' zei ik. Of ze daardoor gerustgesteld was kon ik niet beoordelen.

Ik deed het licht aan en zette de kachel aan. 'Wil je misschien koffie of thee? Volgens mij heb je het heel koud. We zetten water op.'

Het meisje ging tegenover Thijs zitten terwijl ik water opzette. 'Thee alstublieft,' zei ze met een zachte stem. Ze had het donkerblonde haar in een staartje bij elkaar gebonden en keek me aan met ernstige grijze ogen. Ze was niet uitgesproken knap, eerder wat hoe-kig, met hoge jukbeenderen en iets schuinstaande ogen, maar wel

aantrekkelijk, met slanke handen en kuiltjes in haar wangen, een jaar of twintig en een beetje bleek. Thijs keek wat verlegen om zich heen. Terwijl de ketel begon te zingen vroeg ik wat ze nu kwam doen.

‘Ik zag de politie bij jullie op de boot vanmiddag en vanmorgen brachten ze iemand aan wal die verdronken was. Er stond een ambulance naast de reddingboot, maar ze hadden de kade afgezet, dus ik kon het niet goed zien. Dus ik dacht dat u misschien zou weten wat er is gebeurd omdat de politie hier is geweest.’ Ze sprak grammaticaal correct Engels, maar wel met een accent. Zweeds? Deens? Ze leek eerder Oost-Europees, misschien Russisch.

‘Waarom heb je belangstelling voor een drenkeling die aan wal wordt gebracht?’ vroeg ik.

Haar blik kreeg iets treurigs. ‘Ik ben hier gekomen omdat ik met iemand had afgesproken, maar hij is niet gekomen. Hij zou op een schip zitten dat vanmorgen is aangekomen. Waarom is hij er niet zoals hij beloofd had? Ik ben zo ongerust over hem.’

‘Vanmorgen hebben we op zee het lichaam van een jonge man opgepikt,’ zei ik. ‘Hij is aan wal gebracht door de reddingboot en de politie heeft ons ondervraagd over wat er was gebeurd.’

Ze werd wit om de neus. ‘Was hij vijftwintig jaar oud, en smal in de schouders?’ vroeg ze.

Het keteltje begon te fluiten, dus ik draaide mij om voor de thee. Even later zette ik een mok hete thee voor haar neer. ‘Ken je die jongen die we hebben opgepikt?’ vroeg ik zachtjes.

Ze had nu tranen in haar ogen en schudde haar hoofd terwijl ze kleine slokjes nam. Er viel een traan in haar thee, ze veegde haar ogen af. ‘Het heeft geen zin, ik val u alleen maar lastig. Dank u wel voor de thee, maar ik kan beter gaan.’

Thijs vroeg: ‘Waar ga je dan naar toe?’

Ze leek hem voor het eerst op te merken. ‘Ik logeer bij een vriendin in Amsterdam. Ik ben hier liftend gekomen, meegereden met een vrachtauto.’

‘Liftend?’ zei ik. ‘Waarom neem je zo’n risico? Kun je niet beter met de trein gaan?’

Ze keek mij aan zonder emotie. 'Ik heb geen geld voor de trein. Ik vind wel een lift terug naar Amsterdam.'

Thijs en ik keken elkaar aan. 'Pa, ik loop wel even met haar mee naar het station om een kaartje te pinnen. Geef je haar wat geld voor onderweg? Ik ben bijna blut.'

Ik viste een briefje van twintig uit mijn portefeuille. 'Mijn zoon koopt een treinkaartje voor je naar Amsterdam. Neem de trein en zorg dat je veilig thuiskomt,' zei ik. 'Hier is wat geld zodat je onderweg wat te eten kunt kopen.'

Ze keek me verbaasd aan, alsof ze haar oren niet geloofde.

'Zorg dat ze in die trein stapt, ik zie je zo direct,' zei ik tegen Thijs.

Ze keek ons om beurten aan en kwam tot een besluit. 'Dank u wel, dat is erg aardig van u,' zei ze, en ze volgde Thijs naar buiten. Ik hoorde de twee jonge stemmen op de steiger terwijl hun voetstappen wegstierven. Zij zacht en melodieus, hij wat onwennig met zijn Engels.

Ik maakte een kan koffie en pakte de stroomatlas en de kaart om de tocht voor te bereiden voor de volgende dag. We zouden om acht uur weg moeten, dan hadden we nog geen stroom tegen naar Kornwerderzand en konden we net over het wantij.

Thijs was een uur weg, hoewel het maar tien minuten lopen was naar het station. Toen hij terugkwam was hij erg stil.

'Is ze op weg?' vroeg ik.

'Ze zit in de trein naar Leeuwarden. Aansluiting naar Amsterdam om elf uur. En ik heb een beetje met haar gepraat. Ze heet Irina en komt uit Kaliningrad in Rusland. Ze zei niet veel over die drenkeling, maar volgens mij kent ze hem.'

'Die indruk had ik ook,' zei ik droogjes. 'Waarom gaat ze niet naar de politie?'

'Omdat ze bang is, pa. Ze zei daar weinig over, maar ik denk dat ze hier illegaal is. Ik heb haar mijn telefoonnummer gegeven voor als ze in de problemen zit.'

‘Je moet haar probleem niet tot het jouwe maken,’ zei ik.

‘Doe ik niet, maar ze was compleet van streek. Ik kon haar toch niet laten stikken? Zag je niet hoe ze eraan toe was?’ Thijs dacht aan het laatste wat hij van haar had gezien, achter de ruit van het dieseltreintje dat het station uit reed. Ze was bleek geweest in het felle licht in de trein en had wanhopig voor zich uitgekeken terwijl ze de tranen uit haar ogen veegde.

‘Zou ze nog wat laten horen?’ vroeg ik.

‘We hebben niets afgesproken. Pa, wat brengt die meid hier? Ze lijkt me best slim, spreekt beter Engels dan ik, maar ze zit illegaal hier, zonder geld en papieren, en is helemaal hierheen gelift om iemand te ontmoeten.’

‘Jongen, ik heb geen idee. Ik vraag me af of we daar ooit achter zullen komen. De vraag is ook of je dat wel moet willen, je weet niet wat erachter zit. Die jongen die we vandaag hebben opgepikt is volgens mij vermoord. Je krijgt niet vanzelf zo’n gat in je hoofd... Laat je er niet mee in.’

We dronken koffie en keken naar de stroomatlas en de zeekaart om te zien waar de drenkeling vandaan kon zijn gekomen. Het enige dat we konden bedenken was het Eierlandse gat, omdat de vloed om de oost loopt, dwars over de banken.

Het was al wat laat om nog naar huis te bellen, dat kwam morgen wel. We dronken een borrel, praatten nog wat na en doken de kooi in. De volgende ochtend zouden we vroeg weg moeten.

HOOFDSTUK 2

Na een onrustige nacht, waarin ik continu de beelden van de dag tevoren in mijn hoofd terugzag en toch ook wel een beetje bezorgd was over het meisje dat bij ons aan boord was geweest, werd het langzaam licht. Het was tegen zevenen toen ik besloot om op te staan en een broodje te eten. Thijs lag nog op één oor. Ik ging de wal op voor een douche en maakte de boot vaarklaar. Het was stil en lichtelijk grijs, de Brandaris gaf weinig wind op en matig zicht. Later zou de wind naar het Westen draaien. Tijd om naar huis te gaan dus.

Ik startte de motor, deed de navigatielichten aan en schakelde de instrumenten in, waarna ik losgoot. Zachtjes dreven we naar de brug, die prompt om acht uur draaide. Met een armzwaai naar de brugwachter motorde ik naar buiten. Ik moest even wachten naast de charterschepen in de oude buitenhaven totdat de Sasbrug opening. De eerste veerboot uit Terschelling kwam net binnen toen ik door de brug heen voer, dus ik ging even opzij. Links in de Nieuwe Willemshaven lagen de charterschepen op een rij te wachten op klandizie. Het was nog te vroeg in het seizoen. Direct viel mij een grote roestige trawler op, die op de kop van de kade lag. Hoorde die niet in de vissershaven? De naam en het registratienummer waren overgeschilderd, maar door de groene verf heen was nog te lezen dat dit de Stella Maris was geweest uit Urk. Achterop zag ik in verweerde witte letters een nieuwe naam: Daugava – Riga. Die was ver van huis.

De boot zag er niet best uit, veel zin om te schilderen hadden die lui kennelijk niet gehad. Twee mannen stonden aan dek te praten, de een in een vuil ketelpak en de ander in een wollen trui met

een ijsmuts op. Ze draaiden zich om, keken mij met kille ogen aan en vervolgden hun gesprek. Zou dat soms het schip zijn waar onze Russische bezoeker gisteren op had gedoeld? Volgens mij had die boot al lang niet gevist. Het vistuig was nergens te bekennen, geen netten, geen treilborden, en de bommen waren gestreken. Die kerels aan dek bevielen mij al helemaal niet, volgens mij was het gespuis. Ik bekeek de boot nog eens goed en zette koers naar de havenhoofden.

‘Niet zo’n goed idee dat je die Yuri overboord hebt gewerkt. Hij is door iemand opgepikt en aan wal gebracht. Ivan hoorde het op de marifoon. Nu heb je kans dat ze achter ons aan komen.’

Ze stonden in het gangboord van de roestige trawler en spraken Russisch. Vladimir had op de uitreis de grootste moeite gehad om de oude motor aan de praat te houden. De vorige eigenaar had er een veel te hoge prijs voor gekregen, ze hadden drie keer stilgelegd met een motorstoring.

Dmitri krabde onder zijn ijsmuts. ‘Ik kon weinig anders. Die kerel was aan boord om uit te zoeken waar we mee bezig zijn. Hij stak zijn neus in zaken waar hij niets mee te maken had en stelde te veel vragen. Zou hij een politieman zijn geweest? Hij heeft in elk geval zijn verdiende loon gekregen. Kletsen zal hij niet meer.’ Hij spuwde overboord. ‘Niet na die klap die ik hem op z’n kop heb gegeven. Hij viel neer als een blok.’

‘Je had zijn reddingvest uit moeten doen, dan was hij direct gezonken.’

‘Hij was toch wel gevonden, dus wat maakt het uit. Bovendien moeten ze erg hun best doen, willen ze hem in verband brengen met een boot uit Letland. Hij had geen papieren bij zich, die lagen nog in zijn kastje.’ Dmitri draaide zich om en keek over de haven. ‘Heb je nog iets gehoord van Grigor in Amsterdam? Ik begreep van Ivan dat hij de zaken wil uitbreiden en dat we nog een paar reizen moeten maken. Hij heeft meer koopwaar nodig.’

‘Ik maak er nog twee, dan heb ik voldoende verdiend en kan

ik gaan rentenieren. Ik heb geen zin meer om mijn nek uit te steken. Voor ik het weet zit ik hier tien jaar in de bak. De baas in Kaliningrad heeft al lang zijn schapjes op het droge, die heeft de zaak gefinancierd, regelt de lading, trekt aan de touwtjes en blijft verder buiten schot.'

'Je kunt beter hier tien jaar in de bak zitten dan thuis. Dan zit je achter de Oeral in een of ander concentratiekamp met een gepensioneerde communistische kolonel als directeur. Elke ochtend om zes uur opstaan en appel houden met een geweer in je nek. Je weet het: één stap links, één stap rechts... is poging tot ontvluchting.'

'Praat me daar niet van. Ik heb vijf jaar in Chelyabinsk gezeten achter drie rijen prikkeldraad met hoogspanning erop. Al die tijd geen vrouw gezien en geen druppel wodka gedronken. Toen ze me de poort uit gooiden had ik geen rooie cent, ik ben lopend en liftend teruggekomen in Sint-Petersburg. De eerste nacht ben ik bijna doodgevroren.'

Een zeiljacht dreef langzaam de charterhaven in om vrij te houden van de veerboot. Ze keken er met afgunst naar. 'Die heeft het goed voor elkaar. Niet zoals wij, die het vuile werk moeten opknappen voor een louche kerel in een datsja op het platteland met een rondborstige blonde huishoudster die hem 's nachts warm houdt.'

'Zie je dat? Hij heet Windvaan.' Dmitri sprak het uit als *Vindvan*. 'Ivan zei gisteren dat de jongen was opgepikt door een boot die zo heet. Ze deden een noodoproep aan de kustwacht. Hij verstaat Nederlands en zegt dat die naam een paar keer werd genoemd. Wel toevallig dat die hier komt rondneuzen.'

'Ik denk niet dat die jachtschipper iets weet,' zei Vladimir. 'Wat zou hij nou moeten weten? Hij heeft een lijk opgepikt en aan de kustwacht overgedaan. Misschien moest hij een verklaring afleggen bij de politie, maar wat moet hij van ons weten? En wat weten zij van ons? We zijn nog nooit gezien, de lading gaat altijd 's nachts op zee van boord.'

Vladimir deed de deur naar de machinekamer open. 'Ik moet weer aan de slag met die rottige verstuiver. Anders komen we van-

daag nooit weg. Ik kots van deze oude rotboot.’ Hij verdween onderdeks.

Dmitri klom naar het stuurhuis en haalde de Noordzeekaart tevoorschijn. De koerslijn naar het Skagerrak stond er nog in van de vorige tocht. Het wachten was nu op die vent aan de wal die een lading dieselolie zou regelen. Als ze voor de avond konden vertrekken zouden ze morgenavond van de Noordzee af zijn, en twee dagen later in Riga. Als ze tenminste niet door de Deense kustwacht zouden worden aangehouden zoals twee reizen eerder. Ze hadden geluk gehad dat de boot toen niet compleet was doorzocht, dan hadden ze flink in de problemen gezeten.

De bunkerboot kwam langsij en maakte vast met een spring. De schipper legde het roer aan boord en zette de motor langzaam vooruit om de boot langsij te houden terwijl ze tien ton dieselolie in de tank pompten. De schipper liet een bonnetje aftekenen en de bunkerboot maakte los. Kort daarop stopte een grote zwarte BMW op de wal vlak naast de boot. Er stapten twee mannen uit die aan boord kwamen en met Ivan naar het stuurhuis liepen, de chauffeur en een zwaargebouwde vent met een stierennek en een kaalgeschoren kop. Na een kwartiertje kwamen ze naar buiten. Ze lieten Ivan in het gangboord staan en stapten in de auto. Het raam ging open en de man met de stierennek zei: ‘*Ty ponyal?*’ Ivan knikte en zei: ‘*Da, da, ya ponimayu.*’ Ja, ja, ik heb het begrepen.’ De auto reed weg.

Ivan zag wit om de neus. ‘Problemen?’ vroeg Dmitri.

Ivan knikte. ‘Die toestand met die vent die we overboord hebben gegooid. Als ze uitvinden wie hij is en hem aan Kaliningrad linken hebben we een probleem. Die stierennek in de BMW, Boris, is de tweede man van Grigor in Amsterdam. Dat is een beroepsmoordenaar, daar moet je geen grapjes mee uithalen. Er is daar ook nog een van die meiden ontsnapt. Die is al anderhalve week zoek. Als ze opduikt en naar de politie gaat, kunnen ze de zaak wel opdoeken.’

‘Die gaat niet naar de politie, want ze is illegaal hier. Dan wordt ze zo op transport gezet naar Rusland en dat is het laatste wat ze

wil, want daar is ze niet veilig. We hebben al hun paspoorten en kunnen ze zo achterhalen.'

'Hoe dan ook, we moeten niet meer problemen krijgen. Heeft Vladimir die motor nu nog niet klaar? Ik wil hier weg.'

'Een slechte verstuiver, zei hij. Daar komt die rookpluim vandaan die we constant achter ons hebben. Hij doet wat hij kan.'

'Dat zal wel, maar vrijdag moeten we in Kaliningrad terug zijn. De baas heeft gebeld dat de volgende vracht maandag klaarstaat voor transport.'

Om vijf uur maakte de Daugava los van de wal en zette ze koers naar zee.

'Hebt u al informatie over die jongen die gisteren uit de Waddenzee is geborgen? Er zou vandaag sectie worden verricht in het MCL in Leeuwarden.' De opperwachtmeester Scheepstra belde 's middags de patholoog van het Nederlands Forensisch Instituut.

'Volgens mij is dat gedaan door Dr. Meeuwis. Ik zal even kijken of hij bereikbaar is. Blijft u even aan de lijn?' Het duurde een paar minuten.

'Meeuwis.'

'Goedemiddag, met de opper Scheepstra, Marechaussee Harlingen. Wij hebben gisteren een dode drenkeling naar Leeuwarden laten vervoeren voor sectie. Ik hoor dat u hem onderzocht hebt?'

'Ja. U krijgt het volledige rapport binnen twee dagen, als het is goedgekeurd. Maar ik kan u alvast een paar dingen vertellen. Hij heeft een klap op zijn hoofd gehad met lichte bloedingen in de schedel, maar dat was niet genoeg om hem te doden. De doodsoorzaak is onderkoeling, geen verdrinking, de longen waren schoon. Vermoedelijk heeft hij niet meer dan een paar uur in het water gelegen. De huid was niet erg verweekt. Hoe laat is hij gevonden?'

'Rond tien uur gisterochtend.'

'Dan denk ik dat hij niet voor zes of zeven uur gisterochtend in het water lag. Daar kunt u misschien mee bepalen waar hij te water is geraakt.'

‘Hebt u nog andere zaken opgemerkt?’ Scheepstra maakte druk aantekeningen.

‘Een tatoeage op de linkeronderarm. Daar staat een tekst op in Russisch schrift, met een anker. Ik heb het opgezocht. *Sovremenniy*, een Russisch oorlogsschip, het staat op Wikipedia. Ik denk dat hij in de Russische marine zit of heeft gezeten. Het was geen recente tatoeage, minstens drie of vier jaar oud.

‘Een Russische marineman? Dat helpt ons een stuk verder, vriendelijk bedankt. Ik zie het rapport graag tegemoet.’

‘Graag gedaan. Succes verder met uw onderzoek.’

Een Russische marineman in spijkerbroek en een burgertrui? Zeker geen standaard marine-uitrusting, ook niet bij de Russen. Scheepstra belde via het interne Defensienet de meldkamer van de kustwacht in Den Helder.

‘Ja, goedemiddag, met de opperwachtmeester Scheepstra, KMar Harlingen. Geeft u mij de chef van dienst even? Ik heb een vraagje van operationele aard.’

‘Momentje, dan verbind ik u door met de chef meldkamer.’

‘Meldkamer.’

‘Opperwachtmeester Scheepstra, KMar Harlingen. Ik heb een vraag over scheepvaart boven de Wadden gedurende gisternacht. Er is gistermorgen een dode Rus opgepikt in de Waddenzee met een tatoeage van de *Sovremenniy* op zijn arm. Hebben jullie Russische schepen gezien in de buurt van de Wadden?’

‘Even kijken in het logboek... Nee, geen Russen of andere vreemde snuiters. Alleen een paar vissermannen, met of zonder AIS, die hebben ze niet altijd of hij staat niet aan. Eén heeft er geankerd gelegen bij de Waardgronden, waarschijnlijk om netten te controleren. Niets bijzonders, dat zien we wel vaker.’

‘Oké, dank u wel. Dan moeten we verder zoeken.’ Scheepstra legde de telefoon neer en dacht na. Vanaf de vindplaats vier uur terugrekenen met de stroomrichting kon beter worden gedaan door een expert. Misschien de schipper van de *KMRM*? Zelf konden ze het best de identiteit van die jongen natrekken bij de Rus-

sen. De naam van een Russisch marineschip was een aanwijzing. De noodzaak van een informatieverzoek via Interpol kon zijn baas beter bepalen. Die moest er nu toch van horen. Hij pakte de telefoon weer en belde de majoor.

Buitengaats liep er een beetje stroom naar het zuidwesten. Er was weinig wind, dus ik motorde met half gas naar de boeienlijn van de Boontjes richting Kornwerderzand. Er was nauwelijks deining, het water stond nog laag. Het zou op het wantij net diep genoeg zijn. Het was behoorlijk kil, niet meer dan een graad of acht en knap vochtig. Ik trok een extra trui aan onder mijn zeiljas, met één oog gericht op de dieptemeter, die in rap tempo terugliep.

Inmiddels was Thijs wakker geworden. De klapdeurtjes naar het vooronder gingen open en ik zag een stel magere armen en benen zich uitstrekken, die zoals gewoonlijk het hele vooronder in beslag leken te nemen. Kennelijk had hij nog weinig zin om de kooi uit te komen. Hij draaide zich nog even om in de slaapzak en leek weer vertrokken te zijn.

Eenmaal het wantij over doemden uit de grauwe massa in de verte de zwarte havenhoofden van Kornwerderzand op, met de grijze blokken van de spuisluis erachter. Een grote witte Lemsteraak kwam me tegemoet, met een flinke snor op om tegen het tij op te tornen. Het geronk van de zware diesel galmde over het water.

Toen we de voorhaven van Kornwerderzand binnenliepen was Thijs binnen aan het rommelen. Hij schoot in zijn kleren en zette water op voor de koffie. ‘Morgen, pa. Zijn we er nu al?’

‘Zoals je ziet,’ zei ik. ‘Het was lekker rustig op het water,’ grinnikte ik vals, ‘zeker zonder jou. Ben je nu eindelijk uitgeslapen?’

‘Mwa, gaat wel. Ik heb zo een bakje koffie voor je.’

Intussen stuurde ik op de wachtplaats af, een hoog traliewerk van dikke houten balken aan de westkant van de voorhaven. De brug gaf al roodgroen, dus ik besloot om maar even te wachten tot hij zou draaien. De sluitbomen over de weg gingen dicht, na een paar minuten ging de bel en kwam het gevaarte in beweging. Ik

stoomde er snel doorheen om het wegverkeer niet op te houden. De rechter sluis stond open, er lag alleen een bootje van Rijkswaterstaat in. Ik stuurde naar een plekje erachter, stopte de boot en maakte de achterste lijn vast alvorens de motor zachtjes vooruit te zetten en naar voren te lopen. Eenmaal afgemeerd in de sluis ging ik even zitten met de koffie van Thijs. We zouden toch moeten wachten tot de sluis ging draaien.

Inmiddels was het tien uur. De sluis ging dicht en we kwamen een halve meter omhoog. Toen de deur openging lag aan de andere kant een binnenschipper te wachten. Wij maakten de boot los en ik voer de sluis uit terwijl Thijs intussen de fenders en het touwwerk opruimde. 'Wil jij even overnemen? De koers is iets west van zuid,' zei ik. Ik zocht het toilet op en toen ik weer aan dek kwam lagen we op koers naar Stavoren.

Er waaide een zwak windje uit het westen, nog niet veel, misschien werd het later nog wat. We zetten de stuurautomaat aan en namen nog een mok koffie. Ik belde Ellen en vertelde in het kort wat er de vorige avond was gebeurd.

Ze reageerde verbaasd. 'Een jonge vrouw die komt informeren naar die dode jongen? Wat zou daarachter zitten?'

'Vanavond zijn we terug, dan praten we verder.'

'Oké, goede reis, ik moet nu spreekuur gaan houden, tot vanavond.'

De wal week wat terug en over de dijk heen keken de nog kale bomenrijen ons aan. Er was nog geen blaadje te ontdekken aan de kale takken die omhoogwezen, wachtend op het voorjaar. Het klinkt doodsaaï en dat was het ook. Ik heb altijd het land aan dit stuk varen, de tijd lijkt niet voorbij te gaan en je bent urenlang onderweg. Thijs was in gedachten verzonken, hij vermeed zorgvuldig te spreken over de gebeurtenissen van de dag ervoor.

Eén voor een trokken de steden aan de Friese kust aan ons voorbij. Makkum, Workum, Hindeloopen en uiteindelijk kwamen de rode daken van Stavoren in zicht. Dwars van Stavoren was de lucht al wat opengebrosen en kwam er meer wind. Het was nog steeds

kil, maar als de zon erbij zou komen zou het wel zachter worden. We zetten zeil, de motor ging uit en met halve wind maakten we zo'n vier knopen. Het zicht verbeterde en voor ons zagen we een groepje bomen met daarbovenuit de kerktoren van Enkhuizen, dan de 'Drommedaris' en de schoorstenen van de kalkoven in het Zuiderzeemuseum. De veerboot kwam ons tegemoet, gevolgd door een binnenschipper. Een eenzame klipper ging onder de Westfriese wal richting Medemblik, en ik zag er zowaar een klein jachtje zeilen. We maakten een kop soep en een broodje, het was al ruim na de middag.

Vlak buiten de vaargeul ging het zeil eraf. We motorden langzaam het Krabbersgat in terwijl we de boot opruimden. Zeilen opgedoekt en vastgebonden, de kap over het grootzeil, de fenders buitenboord en de landvasten op hun plek. Voorbij de Compagnieshaven en de binnenhaven, en verder naar de Buyshaven naast het station, waar onze ligplaats was. Toen we aanlegden liep Jan Post langs, de havenmeester. 'Goede trip gehad?' vroeg hij. 'Ik dacht dat jullie gisteren zouden terugkomen.'

'Het was wel aardig, maar nog erg koud,' zei ik. 'We zijn vertraagd doordat we iemand dood uit het water hebben gevist. We moesten naar Harlingen om verslag te doen aan de marechausee.'

'Wat? Het was op het nieuws. Waren jullie dat? Daar word je ook niet vrolijk van.'

'Nee, dat kun je wel zeggen. Die jongen had al uren dood rondgedreven.'

Jan wilde wel meer weten, maar ik liet het liever in het midden. We ruimden de boot verder op, sloten af en stapten in de auto naar huis. We waren er allebei een beetje klaar mee.

De rit verliep aanvankelijk in stilte. Bij de Coentunnel kwamen we in een file terecht, we kropen voort en konden nauwelijks linksaf komen naar de A5. Alles stond vast. Toen we uiteindelijk van de ringweg af waren hadden we een halfuur in de file gestaan.

'Heb je nog wat van dat meisje gehoord?' vroeg ik toen we weer in beweging waren.

‘Nee, alleen vannacht een berichtje dat ze in Amsterdam was aangekomen.’

‘Ze woont bij een vriendin, zei ze gisteren. Is ze misschien ondergedoken, als ze illegaal hier is?’

‘Dat zou best kunnen. Er is een hoop aan de hand waar ze niets over wilde zeggen. Eerst vinden we iemand met een gat in zijn hoofd in het water, dan komt zij naar hem vragen terwijl ze bang is en eigenlijk niet wil praten. Ze zit echt in de nesten. Voor wie zou ze bang zijn?’

‘Vanmorgen in Harlingen zag ik een voormalige Urker visserman die is overgeschilderd en nu onder Letse vlag vaart,’ zei ik. ‘Er stonden twee onguere kerels aan dek te praten. Die boot wordt vast niet gebruikt voor de visserij. Zou dat soms het schip zijn waar ze het over had?’

‘Een groene roestbak aan de kop van de buitenhaven? We zagen hem gisteravond op weg naar het station, maar ze wilde er niet langs. We namen een zijstraat.’

Voorlopig leverde het gesprek meer vragen dan antwoorden op. Inmiddels waren we Schiphol voorbij en draaiden de A44 op. Het drukke verkeer perste zich over de smalle rijbanen richting Leiden, totdat we via de afslag Leiden binnendoor naar Voorschoten reden.

Ons huis dateert van voor de oorlog en vergt het nodige onderhoud. Zo moeten de oude houten kozijnen en ramen elke tien jaar geschilderd worden. Het energielabel zit waarschijnlijk helemaal in het rood, maar het is wel een gezellig huis. Na mijn pensioen had ik mij voorgenomen om het hele huis van binnen en buiten te schilderen, maar dat bleek een vijfjarenplan.

Er is een kleine oprit van een meter of tien naar waar vroeger een garage was en nu mijn werkkamer. Ik zette de auto op het pad en we haalden de tassen en de vuile vaat uit de kofferbak.

Ellen deed de deur open. ‘Ik zag jullie al komen. Zet je de tassen op de trap?’ We ruimden de rommel op en trokken een biertje open. ‘Laten we vanavond maar pizza bestellen. Ik heb de hele dag

gewerkt en volgens mij hebben jullie ook geen zin om te koken.’ Ze pakte de telefoon en bestelde twee grote pizza’s. ‘Ik heb nog een restje van gisteren in de koelkast, dat eet ik wel op.’ Ze zette een schaalje eten in de magnetron en schonk voor zichzelf een glas wijn in. ‘Je hebt wel wat meegemaakt. Wat is er allemaal gebeurd?’

Stukje bij beetje deden we het verhaal. De rustige trip vanuit Vlieland. Thijs die iets zag drijven. De worsteling om de jongen aan boord te krijgen. De reddingboot. Het verhoor in Harlingen, het Russische meisje uit Amsterdam dat opeens aan boord zat, alles kwam weer boven.

Ellen keek bedenkelijk. ‘Uit Amsterdam? En ze wilde niet naar de politie? Die is vast illegaal hier.’

De pizza’s arriveerden en we aten in de zitkamer. ‘Hoe heb jij het gehad?’ vroeg ik. Ik had nu wel genoeg gepraat over onze avonturen.

‘Gisteren hebben we teamoverleg gehad, vandaag had ik spreekuur. Het is erg druk met al die mensen uit Syrië. Het is een niet aflatende stroom ellende en nu het weer in de Middellandse Zee verbetert, neemt het alleen maar toe. Ze omzeilen de Balkan nu die route is gesloten. Het begon met de Hongaren die daar de grens hebben dichtgegooid. Ze hebben veel uit te leggen aan de IND. Je weet wel, vragen om papieren die ze niet meer hebben en het doorzagen op een vluchtverhaal waar ze zich de helft niet van herinneren door de stress. En Justitie kijkt over de schouder mee, want ze zijn bang voor jihadisten, zeker na die slachtpartijen in Parijs en Brussel. Ze zijn erg bezorgd dat er jihadisten kunnen meeliften in de stroom asielzoekers. Maar de meesten hebben niet eens een baard. Veel gedoe, we moeten vaak een advocaat regelen.’

‘Er wordt van alles over die Syriërs beweerd. Wat zijn dat voor mensen?’

‘Ze zijn moeilijk te peilen. Wat alleenstaande jonge mannen, maar we zien steeds meer gezinnen met jonge kinderen, ontwikkelde mensen die hier volslagen berooid aankomen na wekenlang in weer en wind te hebben gereisd. Die worden in de Balkan gedropt door Turkse en Bulgaarse mensensmokkelaars en dan heb-

ben ze nog geluk dat ze niet in een bootje op de Middellandse Zee hebben rondgedreven en in Griekenland gevangen worden gezet, of met kinderen en al door de Hongaarse politie opgepakt en achter de tralies gestopt. Stelletje hufters, ze zijn daar 1956 vergeten. Ze hebben in dat land illegaliteit compleet gecriminaliseerd, er staat een halfjaar gevangenis op. Als je daar een vluchteling een lift geeft kun je al voor de rechter komen. En nu doen we gezellig zaken met die mooie meneer Erdoğan en sturen we ze al terug vanuit de vluchtgevangenis in Griekenland.'

Ellen had vrijwel dagelijks te maken met menselijk wrakhout. Hoe ze dat volhield snapte ik niet. Ze had het vermogen om van dag tot dag te leven en onvermoeibaar door te ploeteren. Het werd haar maar zelden te veel, behalve die keer toen een van haar cliënten 's ochtends vroeg door de politie van zijn bed was gelicht en op het vliegtuig naar Rwanda was gezet. Ze had anderhalf jaar werk gehad aan die jongen, hij sprak redelijk Nederlands en bracht kranten rond als voorbereiding op zijn integratie wanneer hij een verblijfsvergunning zou krijgen. Woedend was ze geweest. Ze was toen naar het politiebureau gegaan en de oren van de districtschef hebben ongetwijfeld nog lang nagegloeid.

Het gesprek kwam terug op de drenkeling. 'Zou je nog wat horen uit Harlingen?' vroeg Ellen.

'Ze nemen contact op zodra er meer bekend is, maar ze hebben weinig om op af te gaan. Ik weet trouwens niet of ze weten van dat schip uit Riga. Het lijkt me dat ze daar maar eens een bezoekje moeten brengen. Ik snap ook niet wat die boot zo ver van huis doet. Hij wordt in ieder geval niet gebruikt voor de visserij, er is geen spoor van vistuig aan dek. En volgens mij heeft Letland hier geen visrechten.'

'Hm. Als je het toch over mensensmokkel hebt... maar vanuit Riga naar Nederland? Wie gaat er nu via Rusland en de Oostzee? Misschien is het wel veranderd na alle problemen in de Balkan van vorig jaar.'

'Wie zegt dat het om vluchtelingen gaat? En wat is de connectie met een Russisch meisje dat in Amsterdam zit?'

We keken elkaar aan. Ik dacht het, zij zei het. ‘Vrouwenhandel en Russische maffia,’ zei Ellen. ‘Volgens mij moet je die lui in Harlingen bellen.’

‘Brenge we dat meisje dan niet in gevaar? En misschien geloven ze het helemaal niet.’

‘Je kunt in elk geval die boot uit Riga noemen,’ zei ze.

Wat was nu wijsheid? Ik besloot er een nachtje over te slapen. Het was nu toch te laat om iemand te bereiken.

Die nacht stak de Daugava de scheepvaartroute boven de Wadden over. Met tien knopen voer de trawler in noordelijke richting. Ivan had zojuist de stuurautomaat weer aangezet nadat ze hadden moeten uitwijken voor een vrachtschip. Ze gingen nu op een corridor in de windmolenparken af, voordat ze stuurboord uit konden naar het Skagerrak. De hoek van Jutland lag tweehonderd mijl vooruit, twintig uur varen. Als die gammele diesel er niet de brui aan gaf. Vladimir was er nog niet gerust op, één cilinder liep niet lekker mee, je rook het in het stuurhuis als de wind achterin zat. De trawler rolde flink in de noordwestelijke deining. De radar gaf vooruit een donkere leegte aan, alle scheepvaart zat achter hen. Ivan schonk zichzelf nog maar wat wodka in om warm te blijven.

HOOFDSTUK 3

Donderdagochtend zat ik met een kop koffie na te denken. Dat het om mensensmokkel zou gaan, was niet zo'n vreemde veronderstelling. Zeker niet nu de grenzen op slot werden gegooid. Tussen Polen en Duitsland werd al intensief gecontroleerd, ondanks protesten van de Polen. Onlangs hadden ze in Hoek van Holland een aantal verstekelingen op de veerboot aangetroffen. Ik pakte het visitekaartje van Scheepstra en de telefoon.

Scheepstra kwam direct aan de lijn. Ik vertelde van de trawler uit Riga, die daags daarvoor in de haven had gelegen.

'Ja, die komt hier wel vaker. Ze slaan proviand en water in en soms laden ze diesel. Maar hij is gistermiddag weer vertrokken.'

'Het viel me op dat zijn vistuig niet gebruikt wordt. Er ligt niets aan dek en de bomen zijn gestreken. Wat ik kon zien van de bemanning beviel me ook niet erg.'

Scheepstra begon te lachen. 'Voor een buitenstaander zien die vissers er allemaal wat rauw uit. Maar om nu tegelijk te denken dat het gespuis is... Ik zal een aantekening maken over die boot.'

Ik grinnikte een beetje. 'Ik heb zelf gevaren, dus ik ben niet helemaal een buitenstaander in de zeevaart. En ik zeg u dat die kerels me helemaal niet bevielen. Maar... hebt u nog nieuws over onze drenkeling?'

'Nee, het is wat onduidelijk, afgezien van een paar feiten. De drenkeling had niet lang in het water gelegen, hooguit een paar uur. Hij heeft vermoedelijk bij de Russische marine gezeten want hij heeft een kenmerkende tatoeage op zijn arm. We gaan contact opnemen met de autoriteiten in Rusland en in de Baltische staten om te kijken of er iemand vermist is. Maar daar gaat wel veel tijd

in zitten. Bedankt voor uw telefoontje.'

Dat klonk niet veelbelovend. Maar goed, ik had het gemeld en wat ze ermee deden was hun eigen zaak. Misschien dat het onderzoek nog iets zou opleveren.

Voorlopig had ik genoeg te doen, het was tijd om verder te gaan met het schilderwerk dat ik de vorige week had laten liggen. Ik haalde de potten verf en de ladder uit de schuur en trok een oude broek aan. 's Avonds kwam Nora uit Den Haag om bij ons te eten. Het was leuk dat we weer eens met zijn allen aan tafel zaten. We vertelden het verhaal nog eens in het kort en ze zat ademloos te luisteren.

'Het lijkt wel een film,' zei ze. 'Hebben jullie nog iets gehoord van dat meisje in Harlingen?' Thijs vertelde dat hij een berichtje had gekregen. Het gesprek nam een andere wending en dat was dat.

Het leven leek zijn normale loop weer te krijgen. Behalve dan het raadsel van de verdronken jongen en het Russische meisje dat aan mij knaagde. Ik zou het wel vergeten. Dacht ik.

'Politie?' Katya Semyonova schreeuwde in de telefoon. De verbinding was slecht, wat niet ongewoon was aangezien het telefoonnet niet meer betrouwbaar was. De meeste mensen gebruikten inmiddels een mobiele telefoon. Katya was echter nog uit de Sovjettijd en had een ingebouwd wantrouwen tegen vreemde apparaten. Ze konden zo maar meeluisteren. Dat dat ook gold voor de ouderwetse telefoon kwam niet in haar op.

'Sergeant Tsukanov, Militsiya, Kaliningradskaya Oblast.'

'*Gospodin* Tsukanov, u spreekt met Yekaterina Nikolayevna Semyonova. Ik wil aangifte doen van vermissing.'

'Vermissing? Van een persoon, neem ik aan?'

'Ja, van mijn twee pleegkinderen. Mijn achterneef Yuri en mijn achternichtje Irina. Ze zijn verdwenen.'

'Waar woont u, mevrouw?'

'In Svetlogorsk, aan zee.'

‘Dan hebt u pech, want u moet naar Kaliningrad om aangifte te doen bij de Militsiya. Wacht eens... misschien is het gemakkelijker voor u om met de bus naar Baltiysk te gaan. Daar is een *prokuratura*. De bus gaat elke twee uur.’

‘Kan het niet via de telefoon?’

‘Nee, u moet zelf de aangifte ondertekenen. Komt u naar de *prokuratura* van de Militsiya in Baltiysk, vlak bij het station.’

Zuchtend legde Katya de hoorn op de haak. Ze was zo langzamerhand ziek van de zorgen over Irina en Yuri, van wie ze niets meer had gehoord. Ze had Irina vier weken geleden voor het laatst gezien, toen ze haar rugzak inpakte om werk te zoeken in het Westen. Yuri belde haar twee weken terug dat hij een paar dagen weg moest. Hij was afgelopen winter uit de marine afgezwaaid en was op zoek naar werk in Leningrad. O nee, dat heet nu Sint-Petersburg, dat moest ze niet vergeten. Alles was veranderd. Dat het al vijfentwintig jaar geleden was veranderd kon ze nauwelijks bevatten. Het moderne Rusland zat vol onzekerheden en als je oud was kon je het niet meer volgen.

De volgende ochtend om tien uur stond Katya bij de bushalte. In Baltiysk stapte ze uit om de *prokuratura* te vinden. De bus was gestopt vlak bij het station, waar overigens geen trein meer reed. De politiepost was niet ver daarvandaan, aan de Ulitsa Krasnoy Armii, de Laan van het Rode Leger. Ze stapte naar de dikke diender achter het loket bij de ingang en herhaalde haar vraag. Ze wilde aangifte doen van vermissing.

‘Maar mevrouw, dat kan vandaag niet. Dit is een klein politiebureau, en aangifte doen van vermissing kan alleen maar op dinsdag en donderdag. Vandaag is het woensdag.’

Katya was ver in de zeventig, maar niet voor de poes. ‘Ik ben speciaal voor jullie uit Svetlogorsk gekomen. Ik betaal keurig belasting en wil nu iemand spreken.’ Ze ging zitten op een van de stoelen in de hal en klemde demonstratief haar wandelstok tussen haar knieën.

De man achter het loket keek een beetje zuur, maar pakte toch de telefoon.

Na een paar minuten kwam er een man van middelbare leeftijd in burger naar haar toe uit een zijdeur. ‘*Gospozha?* Neem me niet kwalijk dat u moest wachten. Mijn naam is Vadim Alekseyev. Komt u mee naar mijn kantoor?’ Hij was ongebruikelijk beleefd voor een Russische ambtenaar, ging haar voor, hield de deur open en installeerde haar op de stoel voor zijn bureau. ‘Wat kan ik voor u doen?’

‘Mijn naam is Yekaterina Nikolayevna Semyonova. Ik heb mijn achterneef en achternicht opgevoed nadat mijn nichtje Olga en haar man Pavel zijn verongelukt. Maar ze zijn nu al wekenlang zoek en ik heb niets meer van ze gehoord. Ik vertrouw het niet.’

‘Hm. Wat zijn hun namen?’

‘Yuri Pavlovitch Makarov en Irina Pavlovna Makarova. Yuri zat bij de marine, maar is afgelopen winter uit dienst gekomen. Hij was korporaal-kanonnier op de *Sovremenniy* en was op zoek naar werk op zee. Irina studeerde in Leningrad, neem me niet kwalijk, Sint-Petersburg, totdat mijn belegging in Gazprom waardeeloos werd en niet meer uitkeerde. Toen moest ze terugkomen. Ze ging vier weken geleden werk zoeken in het Westen en daarna heb ik niets meer van haar gehoord. Yuri heeft mij twee weken geleden opgebeld dat hij een tijdje weg moest en ook van hem heb ik daarna niets meer vernomen. Ik maak mij vreselijk zorgen.’

‘Wat zijn hun geboortedata en -plaatsen?’

‘Beiden in Sint-Petersburg. Yuri in juni 1990 en Irina in februari 1993.’

Katya kreeg tranen in haar ogen. Ze zag ze nog in haar huiskamer zitten terwijl ze het eten op tafel zette, in de gelukkige jaren toen ze voor hen zorgde. Yuri zeventien jaar en ernstig en bedaard, uitkijkend naar zijn dienstplicht bij de marine, en Irina, veertien jaar oud, met sterretjes in haar ogen terwijl ze vertelde van haar eerste Engelse les op het gymnasium in Kaliningrad. Irina was de slimste van de twee, maar Yuri was haar erg dierbaar.

‘En hun signalement?’ De man achter het bureau kreeg medelijden met haar.

‘Ik heb hier hun foto’s. Ze zijn allebei wat tener gebouwd, met donkerblond haar en blauwgrijze ogen, net als hun moeder. Zij was een mooie vrouw weet u, de dochter van mijn broer, ze was mijn oogappel, ik hield van haar alsof ze mijn dochter was. Ik heb zelf nooit kinderen gehad. Yuri is 1 meter 80 en Irina 1 meter 70. Ze heeft haar haren in een staartje gebonden. Yuri heeft een tatoeage van de Sovremenniy op zijn arm. Hij is een echte zeeman geworden.’

‘En uw naam, geboortedatum en adres?’

‘Yekaterina Nikolayevna Semyonova, geboren 3 april 1943, Oktyabrskaya Ulitsa 12, Svetlogorsk.’

‘Mevrouw Semyonova, ik ga uw verklaring uitwerken en afdrukken. Als u wacht in de hal, dan kom ik zo direct bij u zodat u kunt ondertekenen.’ Hij bracht haar terug naar de hal en wenkte de man achter het loket. ‘Yevgeni, breng haar even een kopje thee.’

Terwijl ze haar thee dronk kwam Alekseyev terug met de gepriete verklaring. ‘Wilt u dit even lezen? Als u het ermee eens bent kunt u onderaan uw handtekening zetten.’ Katya las het document door en zette haar handtekening.

‘We gaan dit onderzoeken. Als we iets weten laat ik het u persoonlijk weten,’ beloofde Alekseyev. ‘Gaat u rustig naar huis, we doen ons best.’

Daags daarna belde overste Alekseyev met zijn chef in Kaliningrad, kolonel Andropov. ‘*Dobry den, polkovnik*. Goedemiddag, kolonel. Ik heb weer een aangifte gekregen van vermissing van een jonge vrouw. Dit is de vierde al in een maand tijd. Ik zou graag uw toestemming hebben om formeel een onderzoek te starten.’

‘U weet wat ik laatst heb gezegd. We hebben hier continu grensoverschrijdingen en geen mankracht om daar iets tegen te doen. Ik denk dat die vrouwen hem allemaal smeren naar het Westen, er is geen beginnen aan. Uiteindelijk is het de verantwoordelijkheid van de grenspolitie en de FSB.’

‘Het kan ook een aanwijzing zijn voor georganiseerde mensensmokkel. U kent de activiteiten van de vrouwenhandelaars in onze *oblast*. Volgens mij is daar onlangs een aanwijzing over geweest vanuit Moskou.’

‘Moskou is ver hiervandaan. Het is hier een eiland omgeven door de Europese Unie. We doppen hier onze eigen boontjes en doen de zaken op onze manier, met beperkte middelen. Ik kan er geen capaciteit op zetten.’

Zuchtend legde Alekseyev de telefoon neer. Andropov was een fossiel uit de Sovjettijd, een voormalige КГБ’er met duistere lokale belangen. Hij diende hier zijn tijd uit en Alekseyev verdacht hem van connecties met de plaatselijke maffia, maar kon dat niet bewijzen. Vroeg of laat kwam het uit en dan zou hij ongetwijfeld de zaak mogen uitleggen. Hij had medelijden met die oude vrouw uit Svetlogorsk. Wat zou hij haar kunnen vertellen, en wanneer?

Vrijdagmorgen ging de telefoon. ‘Overste Alekseyev, *tovarishch*? Hier kapitein 2e klasse Orlov van de kustwacht. Hoe gaat het?’

‘*Dobriy den, kapitan*. Wat kan ik voor je doen, vriend?’

Orlov en Alekseyev hadden gezamenlijk in dienst gezeten bij de *Beregovaya Ochrana*, de kustwacht. Orlov was bij de kustwacht gebleven en Alekseyev had voor de politie gekozen. Ze dronken na werktijd nog wel eens een glaasje samen en wisselden vaak operationele informatie uit over alles wat de haven en zijn omgeving betrof.

‘We hebben gisteravond alweer een verdachte scheepsbeweging gezien. Een trawler van westers model, vermoedelijk Nederlands of Belgisch, die zonder verlichting rondvoer bij de kust even ten westen van Baltiysk. We hebben die boot al vaker gezien. Helaas zat hij kort na ontdekking al in Poolse wateren, dus we moesten het opgeven. We mogen niet rechtstreeks de Poolse kustwacht benaderen, want daar zit de grenspolitie tussen. En de Polen werken nog niet zo erg mee, die hebben nog steeds de pest aan ons.’

‘Misschien moeten we hem de volgende keer wel gewoon aan-

houden en doorzoeken,' zei Alekseyev. 'Het kan zijn dat ermee gesmokkeld wordt.'

'Dat is niet zo gemakkelijk, want hij zit altijd dicht bij Poolse wateren. Elke keer dat we hem zien maakt hij direct dat hij wegkomt over de grens.'

'Nu ik toch van je hoor, we krijgen hier weer regelmatig meldingen van vermiste jonge vrouwen. Wil je ook eens een oogje in het zeil houden? Die oude Andropov wil er geen werk van maken, maar ik word zo langzaam ongerust. Ik had hier gisteren een oude mevrouw die haar twee pleegkinderen mist. Ze liet hun foto's zien. Eén van de twee is een jonge meid van begin twintig en haar broer heeft gediend op de Sovremenniy.'

'De Sovremenniy? Mijn broer was daar geleidewapenofficier. Hoe heet die jongen?'

'Makarov.'

'Ik zal hem eens vragen. Als jij meldingen krijgt over die trawler hoor ik het ook graag.'

Twee weken nadat we de drenkeling hadden gevonden was ik het schilderen zat. Er kondigde zich een periode van prachtig voorjaarsweer aan, te mooi om te laten schieten. Dus ik sloeg voor een paar dagen proviand in, pakte een tas met kleding en een stapeltje boeken in, nam afscheid van Ellen en reed naar Enkhuizen. Ik maakte de Windvaan vaarklaar en vertrok weer naar de Wadden. Om een beetje rond te scharrelen tussen de eilanden, hield ik mijzelf voor. Maar de eerste zondagavond lag ik bij stil weer geankerd niet ver van het Eierlandse Gat. Om aanwijzingen te zoeken? Ik weet het nog steeds niet, noem het maar intuïtie.

Het was een prachtige avond, bijna windstil en een beetje zwoel, alsof de zomer al in de lucht zat. Het zou mistig worden, dus ik lag in het Engelsche Vaarwater, een klein gat vlak onder de Waardgronden waar niemand vaart en waar zelfs bij laagwater voldoende water zou overblijven om te overnachten zonder dat ik aan de grond kwam te zitten. De stilte was oorverdovend. Het was zo rus-

tig dat je geen kim zag, er was geen verschil tussen lucht en water. Zelfs de vogels zaten op het water, gedesoriënteerd meedrijvend met de stroom. Ik zat met een biertje in de kuip te genieten totdat het bijna donker was.

Juist toen ik naar binnen wilde gaan om het ankerlicht aan te steken en nog even een boek te lezen hoorde ik een schip varen. Ik pakte de kijker en zocht in de richting waar het geluid vandaan kwam. Het silhouet van een visserman verscheen in de kijker, tegen het laatste schemerlicht waar de zon was ondergegaan. De trawler motorde langzaam door de vaargeul, ruim een mijl bij mij vandaan, zonder lichten. Even verderop, west van mij, minderde het schip vaart. Kort daarop was zwak het geluid van een ankerketting te horen.

Of hij mij had gezien wist ik niet, omdat het al behoorlijk donker was, maar iets aan die boot kwam me bekend voor. Het leek een gewone trawler, maar voor zover ik had kunnen zien in de schemering had hij geen registratienummer. De bomen waren gestreken... geen registratienummer? Het was toch niet die groene boot uit Letland? Het was te donker om een kleur waar te nemen. Het zicht trok dicht en ik lag in mijn eigen universum. Zachtjes kabbelde het tij onder de boot door. Ik had een lange tocht gemaakt die dag dus ik kroop de kooi in en viel direct in slaap.

De boot werd met geweld opzij gekwakt. Het vaatwerk vloog van het aanrecht af en kletterde over de kajuitvloer. Buiten klonk het geluid van zware motoren die zich met hoge snelheid verwijderden. Ik was klaarwakker, vloekend stak ik mijn hoofd uit het luik. Het geluid kwam van achteren. Er was een boot met de stroom mee rakelings langs gevaren. De stroom liep west, dus hij ging in de richting van de geankerde trawler, als die daar tenminste nog lag. Het geluid verstomde en het enige dat overbleef was het restant van de wilde hekgolf die mij bijkans uit de kooi had gegoooid. Het was twee uur in de ochtend, mistig en pikdonker, het ankerlicht scheen zwakjes in de vochtige nachtlucht en op de zee rondom

mij. Een snelle boot op weg naar die trawler? Vast niet om te vis-
sen midden in de nacht.

Ik zou durven zweren dat ik na een tijdje vrouwenstemmen
hoorde, geschreeuw en gegil. Maar mist doet vreemde dingen met
geluid, waarschijnlijk waren het alleen vogels. Dus ik vergat het
maar en kroop weer in de kooi, in de hoop dat die idioot me op
de terugweg niet in het donker doormidden zou varen.

Maandagochtend trok de mist langzaam op. Ik lag moederziel
alleen op mijn plekje. De trawler was weg en er leek wat wind op
te steken. Ankerop gaan na de koffie dus. Misschien maar richting
Vlieland, als het weer het zou toelaten. Buitenom varen was geen
optie – er ligt in het Eierlandse Gat geen betonning en het ver-
andert daar aan de zeezijde met de dag. Binnendoor dus en hele-
maal rondvaren via het Scheurrak. Dat zou een aardige tocht zijn
en ik zou vanmiddag tij mee naar buiten hebben.

Ik zette het gebeurde met de trawler en de motorboot uit mijn
hoofd, ging ankerop en voer met de vloed mee het Foksdiep in,
oost van Texel en zuid van de Waardgronden. Aan het eind van
die geul ligt een met prikken gemarkeerd wantij waar ik net over-
heen kon naar het hoofdvaarwater. Eerst liep ik vast in de blubber,
maar het opkomend water verlostte mij al snel. Ik was er nog maar
net overheen of er voer mij een grote oranje rubberboot tegemoet.
Dat motorgeluid herkende ik van de afgelopen nacht! Hij had een
soort stuurhuisje en er zaten twee kerels in die niet op- of omke-
ken. Geen opschrift op de zijkant, behalve een piepklein kente-
ken, onleesbaar op die afstand. De rubberboot stoof mij voorbij,
mij achterlatend in een wilde hekgolf. Weer diezelfde boot. Wat
moest die hier nu weer, na het gedoe van afgelopen nacht?

De Brandaris gaf toenemende wind uit noordelijke richtingen
op, dus ik begon twijfels te krijgen over Vlieland als bestemming.
Tijdens de trip naar het zuiden en oosten begon het al harder te
waaien. Hij zou pal tegen staan naar de eilanden, een paar uur
vechten met wind tegen tij. Geen lolletje dus, en ik besloot naar
Harlingen te gaan in plaats van bakboord uit naar het Scheurrak.

In de Doove Balg begon de boot uit zijn roer te lopen in de toenemende halve wind en bij de Afsluitdijk moest ik al een rif trekken. Verderop volgde ik de route terug die Thijs en ik tien dagen eerder hadden gevaren op weg naar huis. Voorbij Kornwerderzand kon ik maar net koers houden, hoog aan de wind naar Harlingen, stuiterend in de korte steile golven. Ik moest voor de pieren de uitvarende veerboot laten passeren en draaide op om het zeil eraf te halen.

Ik ging door de brug naar de Noorderhaven en zocht een plekje aan de jachtsteiger. Het was nog vroeg, dus ik kon even de benen strekken. Ik sloot de boot af en ging langs het havenkantoor aan de overkant.

‘Zo, bent u weer terug?’ vroeg de havenmeester.

‘Ja, het weer was zo mooi dat ik maar weer ben gaan varen. Ik heb de tijd aan mijzelf en het is nu nog rustig op het Wad. Even afwachten of de wind nog een beetje wil draaien zodat ik naar de eilanden kan, anders ga ik terug naar huis.’

Ik liep de stad door naar de Zuiderhaven. De wind zette witte kopjes op het water in de haven. Aan de overkant zag ik een paar boten van bergingsbedrijven liggen, van die lui die uitluisteren op de marifoon en proberen eerder bij een noodgeval te zijn dan de reddingboot, zodat ze het verzekeringsgeld kunnen opstrijken. Ik ging naar rechts langs de kade, voorbij de platbodems waar ze druk bezig waren met onderhoud. Hier klonk een pneumatische bikhamer, daar waren ze bezig met schuurmachines en verderop stond een boot vers in de verf. De voorbereidingen voor het charterseizoen waren in volle gang. Voor in de haven maakte een klipper zee-klaar met een groep Duitse toeristen aan boord, allemaal met een reddingvest aan, die in slecht Duits instructies kregen van de schipper. Leg de zeeziekepilltjes maar klaar bij deze wind, dacht ik.

De herrie van de bikhamer op de boot ernaast overstemde alles, maar ik zag een beweging op het water achter het schip. Achter de klipper vandaan voer langzaam een oranje rubberboot met een

stuurhuis en twee grote buitenboordmotoren: de boot die ik vandaag al eerder was tegengekomen. Er zaten nu drie man aan boord in plaats van twee, en één van die lui leek precies op de kerel met de ijsmuts die ik anderhalve week eerder had gezien aan boord van de groene trawler. Dit kon geen toeval zijn.

De boot voer langzaam naar het eind van de haven en maakte vast aan de overkant. Ik wilde niet te erg opvallen en keek van een afstandje toe. De mannen ruimden de boot op en gingen de wal op. Ze liepen om de haven heen de stad in en sloegen een zijstraat in. Ik volgde ze op een flinke afstand totdat ze bij een garage kwamen met een bordje 'Bergingsbedrijf Volkert Jansma.' Ik besloot geen risico te nemen en ging linksaf naar de stad.

Na wat boodschappen te hebben gedaan, ging ik terug naar de boot. Eerst de balans opmaken, dan Scheepstra maar eens bellen. Ik wist nu wel genoeg, dacht ik. Ik belde het nummer op het visitekaartje, maar ik kreeg Scheepstra niet te pakken. In plaats daarvan kreeg ik een antwoordapparaat met het algemene nummer van de marechaussee in Harlingen. Zoals te verwachten kreeg ik iemand aan de lijn die weinig wist van de zaak.

'Ik heb informatie over de kwestie van die drenkeling die twee weken geleden aan land is gebracht. De opperwachtmeester Scheepstra zit op die zaak,' zei ik. 'Weet u of ik hem kan bereiken?'

'Nee, hij is vandaag vrij. Hij heeft morgen weer dienst. Wilt u een verklaring afleggen?'

Ik dacht even na. Een wildvreemde erin te betrekken maakte het alleen maar lastiger, en alles opnieuw uitleggen leek mij geen goed plan.

'Wilt u een notitie voor hem maken om te vragen of hij mij terugbelt? Hij heeft mijn telefoonnummer.'

Ik verbrak de verbinding en leunde achterover. Ik werd er steeds zekerder van dat ik afgelopen nacht in de mist vrouwenstemmen had gehoord. Ellen had het woord vrouwenhandel laten vallen. Stel dat die trawler gebruikt werd om Oost-Europese vrouwen naar Nederland te smokkelen? Een ontmoeting met een rubber-

boot op een afgelegen plaats op het Wad, dan naar een stil plekje aan de zeedijk varen en de ‘lading’ met een bestelbus oppikken. Bovendien had ik een van die kerels in de rubberboot herkend. Hij was de man met de ijsmuts die aan dek van de trawler had gestaan. Waarom was hij met de rubberboot meegekomen? Lag die trawler soms ergens anders geankerd? Het bergingsbedrijf van Jansma intrigeerde mij ook. Maar om daar nou rond te gaan snuffelen...

Goede raad was duur. Ik besloot om eerst maar eens te eten. Aan boord eet ik meestal eenpansmaaltijden – koken is niet mijn sterkste punt en als je een hele dag gevaren hebt, heb je toch geen energie meer. Ik warmde een pak stampot op en pakte een biertje.

Na de afwas ging de telefoon: Ellen. Ik vertelde wat er sinds gisteren was voorgevallen en wat ik had ontdekt. Er viel een korte stilte.

‘Volgens mij moet je de politie inschakelen. Je weet nu wel genoeg. Het lijkt inderdaad wel vrouwenhandel,’ zei ze. ‘Je hoeft nu ook niets meer te zeggen over dat meisje in Amsterdam.’

‘Het onderzoek ligt bij de marechaussee, alleen krijg ik die Scheepstra niet te pakken.’

‘Als je er maar niet zelf achteraangaat. Volgens mij is het gespuis. Voordat je het weet heb je problemen. Je zit alleen op je boot, je begint er niets tegen.’ Anders klonk ze nooit zo bezorgd.

‘Heeft Thijs nog iets gehoord van dat meisje?’

‘Ik heb Thijs al een week niet gesproken. Hij zit in Leiden en is druk met zijn studie. Hoop ik... Of hij iets gehoord heeft weet ik niet, maar ik denk dat hij dan wel gebeld zou hebben. Wat ga je morgen doen?’

‘Weet ik nog niet. Ik ben nu vier dagen weg. Morgen is het donderdag, misschien dat ik tegen het weekend terugkom. Misschien eerder als de wind in het noorden blijft. Maak je geen zorgen, ik houd me wel op de achtergrond. Ik ga nog even een ommetje maken en dan kruip ik de kooi in.’

‘Nou, slaap lekker dan.’

‘Trusten.’

Ik ruimde de rommel op en ging nog even een stukje lopen langs de haven.

Het was na negen uur, bijna donker en stil op straat. Uit een café klonk wat muziek en gelach. Twee mannen kwamen naar buiten. Eén van hen keek mij toevallig aan, een kerel met kille ogen. Het was de man van de ijsmuts.

Ik keek weg en liep door. Shit. Zou hij mij herkend hebben van die keer dat ik langs de trawler was gevaren? Het was al twee weken geleden, maar als ik hem herkende kon hij mij ook herkennen.

Ik sloeg een zijstraat in en keek om het hoekje, maar ze waren al uit het zicht verdwenen. Daar was ik goed mee weggekomen. Ik voelde me er helemaal niet prettig bij en keerde met een omweg terug naar het toegangshek van de jachthaven, goed om me heen kijkend of ik niet werd gevolgd. Er was geen kip te zien, dus ik liep de steiger op. Ik liep voor de zekerheid verder dan nodig was, net alsof ik de boten aan het bekijken was. Aan het eind van de steiger gekomen keerde ik om en liep terug naar de Windvaan. Werd ik nu paranoïde of leek het maar zo?

Ik trok het luik dicht tegen de kou en zette de kachel aan. Een neut en een boek en ik kon me misschien weer wat ontspannen. Ik viel op de bank in slaap. Het was een lange dag geweest. Om twee uur werd ik wakker, tot op het bot verkleumd en nog lang niet uitgerust. Ik kleedde mij uit, deed het licht uit en kroop met sokken aan in de slaapzak. Morgen was er weer een dag.

HOOFDSTUK 4

Mijn telefoon ging. Half versuft graaide ik naar het rotding dat, voorspelbaar, op de vloer viel. Het was zonnig en het waaide nogal. Ik vond de telefoon en drukte op de knop.

‘Ja, met Gerd.’

‘Meneer Brouwer? Goedemorgen, met Scheepstra, Koninklijke Marechaussee Harlingen. U had naar mij gevraagd.’

Ik sliep nog half. ‘Ja, dat klopt. Ik ben toevallig ergens tegenaan gelopen en dat lijkt me belangrijk genoeg om te melden. Het zou met die drenkeling te maken kunnen hebben. Ik moet even alles op een rij zetten. Kan ik u zo direct terugbellen?’

‘Ik moet om tien uur achter een zaak aan, kan het voor die tijd?’
Het was acht uur.

‘Geen probleem, ik bel u met een halfuurtje terug.’

Ik verbrak de verbinding en kroop uit de kooi om een keteltje op het vuur te zetten en even wakker te worden. Het waaide flink, het gierde in het tuig. Ik zette de marifoon aan om het weerbericht van kwart over acht te horen. De windmeter gaf vlagen twintig knopen aan, en dat tussen de huizen van de Noorderhaven. Zo te zien zat het in het noordoosten, de eilanden kon ik wel vergeten. Het was niet slecht om terug naar huis te komen, maar het moest niet te gek worden.

Ik bedacht wat ik zou zeggen tegen Scheepstra en wat niet. Er was nu een aanwijzing over vrouwen aan boord van de trawler. Het meisje in Amsterdam kon buiten schot blijven. Er lag bovendien een link tussen de trawler en bergingsbedrijf Jansma door die vent met de ijsmuts en die garage. Alles overziend leek het wel een plausibel verhaal. Maar zou Scheepstra er iets mee kunnen en be-

langrijker: zou hij er actie op nemen?

Ik had het weerbericht gemist en zocht op internet. Wind noordoost zes, waterstand veertig centimeter verlaagd bij hoogwater. Die wind bleef daar vast een paar dagen zitten. Terug naar Enkhuizen dus, een voorzeiltje op en ik waaide zomaar terug. Als er nog niet te veel water zou staan had ik beschutting achter de zandbanken.

Ik belde Scheepstra en vertelde hem van de trawler en de rubberboot 's nachts in het Engelsche Vaarwater. De vrouwenstemmen die ik had gedacht te horen en het feit dat die vent met de ijsmuts van de groene trawler in de rubberboot had gezeten. Tot slot vertelde ik hem over de link met het bergingsbedrijf van Jansma. Terwijl ik het vertelde sloeg de onzekerheid toe. Volgens mij zou hij er niets van geloven.

Scheepstra luisterde naar het relaas. Toen ik klaar was bleef hij even stil.

‘Meneer Brouwer, u moet eens goed naar mij luisteren. Wat u vertelt kan inderdaad een aanwijzing zijn, maar evengoed kan het toeval zijn. Ik houd het even in gedachten, maar u moet zich realiseren dat het een nogal vergezocht verhaal is. Een ontmoeting van een vreemde trawler en een rubberboot bij het Engelsche Vaarwater en vrouwenstemmen die u denkt te horen in de mist. Het zou zomaar een normale ontmoeting kunnen zijn tussen een vissersboot en een rubberboot die netten is gaan nakijken. En die vrouwenstemmen? U weet hoe de mist geluiden kan vervormen. De bemanning van die rubberboot kan evengoed zijn teruggekomen na een normaal klusje. Ik wil er even niet mee bezig, mijn baas zou er gehakt van maken. We moeten eerst wachten op antwoord van onze collega's in Rusland en Letland. Gaat u alstublieft niet zelf op onderzoek uit. U hebt daar geen bevoegdheid voor en als het echt fout zit kunt u ook nog gevaar lopen. Als ik iets heb gehoord uit Riga zal ik het u laten weten. Tenslotte hebt u die jongen uit het water gehaald.’ Hij verontschuldigde zich en verbrak de verbinding.

Tja... eigenlijk had ik dat wel kunnen verwachten. Had ik nou echt spoken gezien? Laat die Scheepstra fijn wachten op zijn collega's uit Rusland en Letland, dacht ik. Ik had er langzamerhand genoeg van en besloot om het van mij af te zetten en terug te gaan naar Enkhuizen. Eerst maar een hapje eten en de wal op voor een broodje makreel bij de viswinkel. Dan had ik tegelijk mijn lunch voor onderweg.

Een uurtje later liep ik door de Voorstraat met mijn boodschappen terug naar de jachthaven. Als ik snel was kon ik nog weg voordat het tij keerde en ik de volle laag kreeg van de zeegang die over de banken heen zou komen. Ik ging het hek van de steiger door en stapte aan boord. Water hoefde ik niet te hebben, ik kon vaarklaar gaan maken en direct vertrekken.

Toen ik nog een blik op de wal wierp, zag ik in een steegje naast de haven weer die kerel van de ijsmuts. Hij stond in de schaduw en loerde naar de Windvaan.

Ik had dus toch geen dus spoken gezien, er klopte echt iets niet. Nu stond ik er alleen voor, van Scheepstra hoefde ik niets te verwachten. Wat nu? Ik nam koffie en probeerde mijn onrust tot bedaren te brengen. Gewoon doen of mijn neus bloedt, gaan varen en zien wat ervan komt. Die lui keken waarschijnlijk alleen de kat uit de boom. Hopelijk wisten ze niet wat ik gezien had. Ik maakte de boot klaar voor de brugopening van elf uur, zette alles zeevast en startte de motor. Langzaam dreef ik naar de brug, die prompt op tijd opende. Het waaide behoorlijk, de windmeter gaf nu al harde vlagen aan en ik was nog niet eens buitengaats.

Tussen de pieren trok ik het voorzeil open en zette ik de motor uit. De wind kwam half in en ik liep al over de zeven knopen. Buiten namen de vlagen toe tot dertig knopen, een dikke windkracht zeven. Ik legde de boot voor de wind naar het zuiden. Er stond een koppig zeetje, ik had wat stroom tegen en de boot gierde wat met de wind achterin. Een binnenschipper kwam me tegemoet vanuit de Boontjes, het buiswater vloog hem over de kop. We liepen als

een dolle, zelfs tegen de stroom in. Ik zette de stuurautomaat bij en ging even naar binnen om in de kaart te kijken.

Ik hoorde buiten een stel zware motoren dreunen. Wat nu weer? Ik schoot de kuip in en zag diezelfde verdomde rubberboot op korte afstand langs razen, met drie man erin waaronder die vent van de ijsmuts. Ze keken mij demonstratief aan zonder een spier te verrekken. De Windvaan rolde als een varken in zijn hekgolf. Kennelijk zaten ze nergens mee, wat bezielde die lui? De boot verdween in de richting van Kornwerderzand, ik had geen andere keus dan te volgen. Ik draaide met de vaargeul mee tot de wind half achterin kwam. Het was een klein uurtje varen en voor de havenhoofden draaide ik de genua in. Ik motorde naar binnen en zette koers naar de wachtplaats.

Om de hoek lag de rubberboot te wachten. Zodra ik verscheen gaf hij vol gas en stooft op mij af. Hij maakte een korte draai op zo'n tien meter afstand, gooide een sloot water over mijn kuip heen en verdween naar zee, mij wild slingerend achterlatend met een paar emmers zout water in de kajuit. De rubberboot klapte op een golf, sloeg wild omhoog en raasde met gierende motoren terug naar Harlingen. Pure intimidatie, ze waren er aardig in geslaagd, ik was doornat en was mij doodgeschrokken. Ik zette de lenspomp aan en voer naar de wachtsteiger. Kennelijk hadden ze mij ergens van herkend en wilden ze laten zien dat ze mij in de gaten hadden. Ik had de indruk dat ze niet mee wilden naar het IJsselmeer, dus daar was ik voorlopig veilig. Waar hadden ze mij eerder gezien? Laatst toen we uit Harlingen vertrokken, eergisteren op het Wad, of gisteren in Harlingen? Ik was ervan overtuigd dat die vent van de trawler mij gisteren aan wal had herkend. Ik werd nu echt paranoïde, ze konden achterop lezen dat de boot uit Enkhuizen kwam, ze zouden me altijd kunnen vinden.

Ik maakte, nog altijd een beetje bibberig, vast achter een ander jacht. De eigenaar sprak mij aan toen ik de boot voor vastlegde. 'Wat was dat nu voor een stunt daarbuiten? Die kerel moeten ze

opknopen. Heb je zijn kenteken gezien?’

‘Nee, daar ging het te snel voor. Gelukkig is het goed afgelopen. Ik moet het maar van mij afzetten.’ Ik draaide mij om en ging naar binnen om de IJsselmeerkaart te pakken.

De brug ging draaien, dus ik moest opschieten om de sluis in te kunnen. Ik startte de motor en maakte los. In de sluis kreeg ik nog een sympathieke verrassing: twee groen geüniformeerde douaneambtenaren op de kant. ‘Windvaan, u krijgt controle. Wilt u aan de binnenzijde bij de steiger vastmaken, dan komen wij bij u aan boord.’

Dat kon ik er ook nog wel bij hebben. Toen de sluis opening motorde ik naar de steiger voorbij de werkhaven. Ze stonden op de kant te wachten en ik moest ze vragen om een lijn aan te pakken, ze staken uit zichzelf geen hand uit. Ze kwamen aan boord, en werkelijk alles moesten ze zien. De scheepspapieren, het registratienummer van de werf, mijn paspoort, de btw-verklaring van de aankoop van de boot, het brandstofjournaal. Gelukkig had ik alles in een mapje in de kaartentafel liggen, met alle bonnetjes van de brandstof sinds onze reis naar Engeland van twee jaar daarvoor. Ik had in Ramsgate rode diesel moeten tanken, je krijgt daar langs het water niets anders en als je pech hebt, maken ze daar in de havens aan het vasteland eindeloze problemen over.

Toen ze een brandstofmonster wilden nemen wilde het zuigslangetje niet naar binnen in de vulleiding. Of ze even in het filter mochten kijken. ‘Ik denk het niet,’ zei ik, ‘ik wil geen lucht in de brandstofleiding. Maar ik wil wel even de tank openmaken als je het zo nodig vindt.’ Ik was niet vriendelijk meer na al het gedonder van die ochtend. ‘Help maar even de bakskist leeg te maken, en netjes alsjeblieft,’ zei ik. Ik liet ze de zware rubberboot eruit tillen, wat ze niet leuk vonden. De vloer was zo opengeschroefd en het deksel van de tankvlotter eruit. Ze namen een brandstofmonster en wilden weggaan. ‘Kunt u misschien even helpen, ik heb vandaag nog meer te doen,’ zei ik zuur. Ook dat beviel ze niet,

maar ze hielpen toch maar met de rubberboot alvorens ze afdropen naar het wit-geel-groene dienstautootje, met hun koffertje onder de arm. De Dienst Douane en Accijnzen kon die dag voor mij niet meer kapot.

De tocht naar Enkhuizen verliep verder zonder incidenten. Daar was ik wel aan toe na de afgelopen twee dagen. De harde noordoostenwind blies mij snel naar huis, er stond nu continu windkracht zes met uitschieters naar zeven. Naarmate ik verder van de Afsluitdijk kwam nam de zeegang toe. Ik liep wild slingerend onder gereefd voorzeil, met minstens zeven knopen langs de Friese kust. Door de harde wind en omdat het een doordeweekse dag in het voorjaar was zag ik weinig schepen op het water. Er was een enkele zeiler, de drukte zou nog komen, een van de voordelen van varen in het voorseizoen. Met de stuurautomaat aan viel ik bijna in slaap, beschut onder de buiskap. De automaat kon de wilde golfslag net bolwerken. Soms liep de boot uit zijn roer, maar de genua duwde de kop telkens terug en het ging nooit fout.

Laat in de middag legde ik de boot op zijn plaats en tuigde af. Voorlopig had ik mijn bekomst van zeilen op de Wadden, het werd me daar wat te link. Ik besloot aan boord te blijven slapen en trok een biertje open. Met een boek zat ik in de kuip in de zon en uit de wind onder de kap, totdat het te koud werd en ik een blik soep opwarmde. De soep en een broodje kaas waren mijn diner. Ik belde Ellen dat ik in Enkhuizen terug was, maar vermeed het verhaal van de rubberboot. Dat kwam later wel als ik thuis was. Inmiddels was het bijna donker en tijd voor de koffie. Buiten reed een enkele auto rond de haven en de laatste treinen rommelden zachtjes door de wissels in het station aan de overkant. Ik trok het luik dicht en deed de kachel aan. Het was nog steeds fris 's avonds. Met het boek op de bank en een neutje op tafel las ik al snel geen letter meer. Ik kroop in de kooi.

Die nacht werd ik achtervolgd door de vent met de ijsmuts. Ik rende het dek rond terwijl hij me achterna zat met de pikhaak en

dreigde mij de hersens in te slaan. Ik probeerde hem af te weren en mepte met mijn hand tegen het onderdeks. Zwetend werd ik wakker, met een gekneusde duim vanwege de klap. Het was half vier en buiten was het doodstil.

Dat ging wel lekker. Zo nerveus ben ik nu ook weer niet, maar ik had de afgelopen dagen te veel meegemaakt. Ik wachtte totdat ik een beetje bijkwam van de nachtmerrie, stond op en trok een trui en dikke sokken aan. Ik zette een keteltje water op voor een kop thee en pakte de krant die ik 's ochtends in Harlingen had gekocht, om even iets te lezen voor de afleiding.

Ik werd wakker toen de zon hoog aan de hemel stond. De weer- spiegeling van de zon op het water schitterde tegen het onderdeks in de kajuit. Het was tien uur, ik was na een slapeloze nacht bij het eerste licht toch maar in de kooi gekropen en had een gat in de dag geslapen. Ondanks alle spanningen was ik redelijk uitgerust. Ik stond op, schakelde de kachel in, zette een keteltje op het vuur en deed de radio aan.

‘... nog geen nieuws over de raadselachtige vondst van een verdronken jonge vrouw bij de Afsluitdijk. De politie heeft volgens zeggen nog geen aanwijzingen en roept getuigen op om zich te melden. Buitenlands nieuws: in Libanon zijn veertien doden gevallen bij een zelfmoordaanslag in Beiroet. Naar verluidt zit de terreurbeweging Al-Nusra erachter. Het Libanese bewind zegt in een reactie dat...’

Ik zette de radio uit. Genoeg slecht nieuws voor vandaag. Wat een verspilling van mensenlevens en waarom allemaal? Bijna was me de eetlust vergaan, maar mijn maag knorde en ik haalde een bord tevoorschijn. Waarom zou ik mijn dag laten verpesten door slecht nieuws vóór de koffie?

Tijdens het ontbijt verwonderde ik mij over de kortzichtigheid van de marechaussee. Hoe was het mogelijk dat ze het verband niet zagen dat ik zo zonneklaar had ontdekt? Had ik het nu zo slecht uitgelegd? Nu was er weer een jonge vrouw dood gevonden in de Waddenzee. Dat moest er iets mee te maken hebben. Ik was niet van plan om mijn nek verder uit te steken, ze moesten

zelf het verband maar zien te vinden. Ik had geen zin om in een donker steegje of ergens op een aanlegsteiger door die kerel met de ijsmuts en zijn trawanten te worden vermoord. Er waren nu al twee doden geteld, een derde zou niet veel meer uitmaken. Ik zou me er verder buiten houden.

Ik deed de afwas en ruimde de boot op. De zeilen had ik gisteren opgeruimd en er was aan dek weinig meer te doen. Ik pakte mijn tas in, zette de hoofschakelaars uit en draaide de gastank en de buitenboordkranen dicht. Thuis zou ik nog wel een kop koffie kunnen maken. Ik sloot de boot af en liep naar de auto. Ik besloot om rustig naar huis te rijden, het was midden op de dag en de ergste drukte was voorbij.

Zonder problemen kwam ik in Voorschoten. Ellen bleek thuis te zijn, ze had die ochtend weinig werk gehad. 'Zo. Is alles goed gegaan? Je bent eerder terug dan ik dacht.' Ze zag mijn gezicht. 'Wat is er gebeurd? Je ziet eruit of je een geest hebt gezien.'

Ik deed het relaas van de afgelopen dagen. De wandeling langs de haven, die kerels die uit het café kwamen en mij hadden herkend, de intimidatie op zee, de onwil van Scheepstra om er werk van te maken, het gedoe met de douane en ten slotte het bericht van de dode vrouw die langs de dijk was gevonden.

Ellen trok een rimpel in haar neus, wat ze meestal deed als ze ernstig aan het nadenken was. 'Dat bevestigt wat we al dachten. Volgens mij moeten we ons er verder buiten houden. Je lost toch niets op. Wat deed je dan ook bij het Eierlandse Gat...?'

Daar stond ik met mijn mond vol tanden, eigenlijk had ze wel gelijk. Wat deed ik daar ook. Het kostte moeite, maar ik besloot om het van me af te zetten. Dan maar weer schilderen. Dat rothuis kwam nooit af.

In de week na het bezoek van mevrouw Semyonova zette Alekseyev, zonder medeweten van Andropov, met beperkte middelen een onderzoeksteam op met mensen uit Baltiysk. Hij had twee man die hij door en door vertrouwde, beiden oud-militair. Eén

van hen had nog onder hem gediend. Aleksandr Boelykin was zijn oude sergeant bij de kustwacht, nu een grijze brigadier met stekeltjes en een aanzienlijke omvang. Igor Radchenko was een jonge knaap, net uit dienst, die zijn waarde al had bewezen bij onderzoek op social media.

Mevrouw Semyonova had gezegd dat haar pleegdochter plotse-ling was vertrokken, na het lezen van een advertentie in de krant. Dus Alekseyev vroeg Boelykin om de plaatselijke kranten uit te spitten naar advertenties over werk in het Westen. Dat waren er meer dan je zou verwachten, maar Boelykin was gewend om stug door te gaan en beschikte daarnaast over een feilloos geheugen en een antenne voor rottigheid. Hij kende zowat elke schurk in de *oblast* en hun specifieke bezigheden, en dat waren er nogal wat. Radchenko zou de sociale media doorzoeken op aanwijzingen van vrouwenhandel. Facebook, Twitter en alle andere plekken waar jonge mensen hun ervaringen en nieuwtjes delen.

Alekseyev wilde koste wat kost te weten komen hoe in Kaliningrad jonge vrouwen werden gersoneld. Hoe kon het zijn dat in korte tijd vier aangiftes van vermissing waren gedaan? Het moest het topje van de ijsberg zijn. Als Andropov niet wilde meewerken organiseerde hij toch zelf een onderzoek? Ze deden het meeste werk in de avonduren. De afspraak was dat Alekseyev zou worden gebeld bij opvallende ontdekkingen en dat ze dan 's avonds zouden overleggen op het bureau.

Al snel vond Boelykin een advertentie in de *Kaliningradskaya Gazeta* over seizoensarbeid in het Westen. Ze zochten jonge vrouwen voor werk in de tuinbouw in Nederland, België en Frankrijk. Geïnteresseerden konden een telefoonnummer bellen voor meer informatie.

Boelykin had een niet te traceren prepaid telefoon die hij voor dit soort zaken gebruikte. Hij belde het nummer en deed zich voor als de vader van een jonge vrouw die werk zocht. Hij kreeg het adres van een buurtwinkel in een arme wijk van Kaliningrad. Daar zou zijn dochter zich kunnen melden. Boelykin kende die

buurt, een troosteloze omgeving vol grauwe betonnen flatgebouwen uit de tijd van Stalin. Hij vroeg Radchenko om na te gaan of die buurtwinkel veel genoemd werd op Facebook en zowaar doken er een paar vermeldingen op, allemaal van jonge vrouwen die het adres aan elkaar doorgaven.

Er was één jonge vrouw die het niet vertrouwde. Zij was er geweest en ze had een slecht gevoel gekregen bij die winkel. Zij had haar vriendinnen gewaarschuwd om er weg te blijven. Radchenko probeerde contact met haar te krijgen via Facebook en Boelykin ging een avond posten bij de winkel. Hij deed zich voor als een dronkenlap die lag te slapen in een roestige oude Lada. Hij kreeg de hoofdprijs: die avond was het een komen en gaan van jonge vrouwen. Boelykin besloot om Alekseyev in te lichten. Die avond kwamen ze bij elkaar op Alekseyevs kamer in de prokuratura in Baltiysk.

‘Er is daar inderdaad iets gaande, chef,’ zei Boelykin. ‘Er liepen vanavond zeker vijf of zes jonge vrouwen de zaak in en uit. Ik denk dat we moeten uitzoeken van wie die winkel is en wie hij kent.’

‘Daar ben ik het wel mee eens,’ zei Alekseyev, ‘maar we moeten wel voorzichtig zijn, anders loopt het spoor direct dood. Igor, heb jij nog wat te melden?’

Igor had zich voorgedaan als een jonge vrouw om informatie te krijgen via Facebook, maar er kwam via die weg nog niets los. ‘Ik denk dat ik op dit moment niet veel verder kom, chef,’ zei hij. ‘Misschien moeten we het nog even tijd geven. Het kan zijn dat er nog een aanwijzing komt. Maar ik heb wel een naam opgevangen: Leonid.’

‘Leonid? Verder niets?’

Igor schudde met zijn hoofd.

‘Ken jij een Leonid, Aleksandr?’

‘Wel drie, chef, maar niet in verband met vrouwenhandel. Het kan een schuilnaam zijn. Ik zal eens informeren tijdens het onderzoek naar die winkel.’

‘Wel voorzichtig blijven, voor je het weet krijg je een ijzeren pijp

in je nek. Je weet, het is oorlog hier. Morgen verder? Het is al laat en morgen begint de gewone werkdag weer.' Ze braken het overleg op en gingen naar huis.

'Chef, ik heb een contact.'

Het was midden op de ochtend, daags daarna, en Radchenko stak zijn hoofd om de hoek bij Alekseyev. Die wenkte hem naar binnen, hoewel de acolieten van Andropov over de gang liepen. 'Doe de deur maar dicht, Igor, ga zitten.'

'Ik heb vanmorgen antwoord gekregen van een zekere Nadia, die in die winkel is geweest naar aanleiding van de advertentie in de *Gazeta*. Ze wil wel met mij afspreken om haar verhaal te doen.'

'Is ze dan niet bang?'

'Kennelijk niet. Zij denkt dat ik een vrouw ben. Dat zal wel schrikken zijn als ze mij ontmoet.'

'Waar spreken jullie af?'

'In Akropolis, aan de Ulitsa Gorkogo, vanmiddag om twee uur.'

'Het winkelcentrum? Moeten we daar gaan posten of kun je het alleen af?'

'Misschien wel goed als iemand het op afstand in de gaten houdt, stel dat ze wordt gevolgd. Ze is blond en heeft een plastic tas van de Kooperator aan de Ulitsa Dmitriya Donskogo bij zich.'

Het blonde meisje met de plastic tas liep het winkelcentrum in en keek rond naar iemand die haar zou benaderen. Alekseyev stond zelf aan de overkant de boel te observeren. Igor stond in een hoekje en liep rustig op haar af.

'Nadia? Ik ben Igor. Je moet niet schrikken, je kent mij als Viktoriya.' Igor was een aardige jongen met een vriendelijke manier van doen.

Nadia schrok, maar bleef toch staan. 'Ik begrijp het niet,' zei ze benepen.

'Nee, logisch. Hoor eens, ik ben van de politie en bezig met een onderzoek naar die winkel waar je het over had. Ik kan je mijn

pasje laten zien, maar dat valt op. Zullen we even thee gaan drinken hiernaast?’

Ze gingen bij restaurant Bukhara op de hoek aan een tafeltje zitten. Alekseyev keek nauwlettend rond of er niemand was die de twee in de gaten hield. Na een halfuurtje kwam Igor met het meisje naar buiten. Ze liepen elk een andere kant op. Alekseyev zag nog steeds geen verdachte personen, de kust leek veilig. Hij volgde het meisje op veilige afstand totdat ze op de hoek in de tram stapte.

Later op het bureau in Baltiysk bespraken Alekseyev en Igor wat het meisje had verteld. ‘Ze was in februari samen met een vriendin afgekomen op die advertentie. Achter de winkel is een kamer-tje met een bureau. Daar kun je de reis naar het Westen boeken, alleen met contant geld. Haar vriendin besloot het erop te wagen, maar zij vertrouwde de man achter het bureau niet en zei dat ze niet genoeg geld bij zich had en later terug zou komen.’

‘Heeft ze nog namen genoemd?’

‘De man in de winkel heet Feodor. Hij werd gebeld door iemand en vroeg toen of Leonid ervan wist. Later sprak ze haar vriendin en die zei dat ze begin maart op reis zou gaan.’

‘Hoe heet haar vriendin?’

‘Irina. Ze heeft daarna niets mee van haar gehoord.’

‘Waar komt Nadia vandaan?’

‘Svetlogorsk.’

HOOFDSTUK 5

Een week na de gebeurtenissen op het Wad, het moet een dinsdag zijn geweest, stond ik weer buiten op de ladder toen de telefoon ging. Mopperend klauterde ik omlaag en legde de kwast weg. Ik was net te laat maar zag dat het Thijs was geweest. Die belt anders nooit overdag. Ik belde terug. Hij klonk gespannen.

‘Pa, ik zit met een probleem. Ik zit in een café in Amsterdam met dat meisje uit Harlingen, Irina.’

‘Wát?’

‘Luister nou even. Irina belde mij vanmorgen en zei dat ze op straat was gezet. Ze was radeloos dus ik ben naar Amsterdam gegaan om te kijken wat ik kon doen. Ze zit hier met een rugzak en een plastic tas met kleren en kan geen kant op, vind je het goed als ik haar bij jullie breng?’

‘Allemachtig. Blijf waar je bent, ik ga even bellen met je moeder om te overleggen wat we moeten doen. Ik bel je zo terug.’

Nu waren de rapen gaar. We konden niet anders, het eerste wat we moesten doen was dit van hem overnemen. Ik belde Ellen en vertelde waar Thijs was en met wie.

Het werd stil aan de andere kant. ‘Je hebt wel een meldplicht als je iemand zonder verblijfsvergunning onderdak biedt. Maar daar kunnen we een paar dagen over nadenken. Eerst moet dat kind van de straat en moeten we eens goed met haar praten. Ik kom eerder thuis, bel Thijs maar dat ze op de trein moeten stappen.’

Ik had niet anders verwacht. Ik belde Thijs en zei dat ik met de auto bij het station zou staan om ze op te pikken en waarschuwde hem om goed op te letten dat ze niet gevolgd werden.

Anderhalf uur later stond ik met de auto op de parkeerplaats. De Sprinter uit Leiden kwam binnen en even later zag ik de lange magere gestalte van Thijs die een grote plastic tas droeg. Het meisje liep naast hem, ze oogde ietwat verloren met haar korte jas, spijkerbroek, wollen muts en rugzakje. Ik stapte uit, Thijs keek zorgelijk en het meisje zag er vermoeid en nerveus uit.

‘Alles goed gegaan?’ vroeg ik wat onhandig.

Thijs knikte. ‘Ze is vanmorgen de deur uit gezet door die vrouw. Irina denkt dat ze bang is geworden.’

‘Bang voor wat dan?’ begon ik, maar ik keek naar het meisje dat stilletjes naast hem stond. ‘Maak je geen zorgen, bij ons ben je veilig. Mijn vrouw komt zo thuis. Heb je al gegeten?’ zei ik in het Engels.

‘Ik heb een broodje voor haar gekocht in het café,’ zei Thijs.

Het meisje keek mij even aan en knikte. ‘Dank u wel dat u zo aardig bent,’ zei ze zachtjes.

Thijs legde haar spullen achterin en keek mij aan. ‘Volgens mij moeten we naar huis.’

‘Oké, laten we maar gaan.’ We stapten in en ik draaide vanaf de parkeerplaats de weg op.

Thuisgekomen kwam Ellen al naar buiten. Zij ontfermde zich over Irina en Thijs haalde alles uit de auto. Ellen had de logeerkamer opgeruimd en het bed opgemaakt.

‘Thijs, breng jij haar spullen even boven?’ Ze vervolgde in het Engels: ‘Wil je thee, Irina? Ze maakte thee en zag hoe moe het meisje oogde. ‘Ik denk dat je mee moet gaan naar boven om even een uurtje te slapen. Je moet wel erg moe zijn.’ Ze nam de thee mee en ging het meisje voor op de trap. ‘Hier is de badkamer en de wc. Er liggen handdoeken op je bed.’ We hoorden ze boven praten.

Thijs was inmiddels beneden gekomen en keek mij wat verontschuldiging aan. ‘Sorry dat ik jullie zoveel last bezorg, maar ik wist niet hoe ik dit op moest lossen. Ze zit echt in de problemen en ik was de enige bij wie ze aan kon kloppen.’

‘Geeft niet, je kon weinig anders doen. Heeft ze nog iets verteld?’

‘Je gelooft het nooit. Die jongen die we uit zee hebben gehaald

is haar broer. Ze liet een foto van hem zien op haar telefoon en hij is het. Ze komen uit Kaliningrad, een Russische enclave bij Litouwen. Zij is naar Nederland gekomen omdat haar een baan was beloofd. Ze had gereageerd op een advertentie in de krant waarin jonge vrouwen werden gevraagd voor werk in de tuinbouw. Voor een visum zou worden gezorgd. Het bleek echter om vrouwenhandel te gaan. Ze eindigde in een bewaakte loods met tien andere vrouwen uit het Oostblok. Ze heeft op een zeker moment kunnen ontsnappen aan die kerels en haar broer gebeld, ze had haar telefoon onder haar kleding verborgen. Die jongen heeft zich vervolgens aan boord gepraat van die groene trawler. Ze hadden afgesproken in Harlingen, maar hij kwam niet opdagen.'

'En hoe kwam je nou in Amsterdam terecht?'

'Ze belde me vanaf de Dam. Ze zat tussen de duiven op de trappen voor het monument en wist zich geen raad. Ik ben in de trein naar Amsterdam gestapt. Ik vroeg of ze niet naar CS kon komen, maar ze durfde niet vanwege de politie die daar continu aanwezig is. Ik kwam het station uit en er stonden inderdaad wel zes politieauto's. Het lijkt wel of ze daar een invasie verwachten.'

'En toen ben je met haar een café in gedoken?'

'Ze had nog niets gegeten en gedronken sinds ze op straat was gezet door die vrouw waar ze onderdak had. Ze was uitgehongerd en nerveus. We hebben eerst een sandwich gegeten en koffie gedronken. Maar ze keek constant uit het raam, alsof ze bang was gevolgd te worden. Toen heb ik jou gebeld.'

Ellen kwam de trap af. 'Het arme kind is doodmoe en op van de zenuwen. Ze barst van de hoofdpijn. Ik heb haar een aspirientje gegeven en in bed gestopt. We moeten later maar met haar praten.'

's Avonds na het eten ruimde ik het schildergerei op en deed de administratie. Ik had zo'n gevoel dat daar de komende tijd weinig van zou komen. Thijs en Ellen zaten met koffie bij de tv toen de deur openging en Irina de kamer in kwam. Ze zag er wat beter uit en had zich opgefrist. 'Mag ik binnenkomen?' vroeg ze.

‘Natuurlijk, dat hoef je niet te vragen,’ zei ik.

Ellen deed de tv uit. ‘Wil je een kop soep? We hebben wat bewaard voor je, en als je iets anders wilt eten moet je het zeggen.’

‘Ja, een beetje soep alstublieft.’ Het meisje ging verlegen op een hoek van de bank zitten.

‘Heb je wat geslapen?’ vroeg Thijs.

‘Ik geloof dat ik even geslapen heb, maar er is te veel dat me bezighoudt om goed te kunnen slapen.’ Ze klonk nog aardig afgemat.

‘Je spreekt heel goed Engels,’ zei ik.

‘Ik heb Engels gestudeerd aan de universiteit in Sint-Petersburg, maar het geld raakte op, dus ik moest terug naar Kaliningrad om werk te vinden.’

De soep kwam met wat brood en kaas op tafel en Ellen zei: ‘Pas op met de soep, hij is erg heet.’ Het meisje blies op de soep en nam voorzichtig een hapje.

‘Je hoeft ons niet alles te vertellen, maar hoe kom je in Amsterdam terecht? Thijs zei dat je werk zocht en in de problemen bent gekomen.’

‘Het gaat erg slecht in Rusland en in Kaliningrad is het nog slechter. Veel mensen hebben daar geen werk en er is veel criminaliteit. Ik wilde niet leven van tante Katya’s kleine pensioen. Een halfjaar lang heb ik gesolliciteerd, maar op elke baan kwamen veel mensen af, ik kwam niet aan bod. Toen kreeg ik eindelijk een kans op werk in Holland. Ik ben niet zo naïef, maar ik ben toch bedrogen. Ze zeiden dat ze een visum en een werkvergunning zouden regelen, ik heb er zelfs voor betaald. En nu is mijn broer dood door mijn schuld. Hij was de enige familie die ik nog had behalve tante Katya, en zij is oud en niet meer zo sterk. Het is allemaal mijn schuld. Ik weet niet eens waar ze Yuri naartoe hebben gebracht. Iemand moet hem begraven.’ Ze beet op haar lip.

‘Zou je niet eerst je soep eten? Dan kunnen we daarna praten,’ zei Ellen met een waarschuwende blik in mijn richting.

Het meisje keek verdrietig naar beneden, maar na een poosje ging ze toch door met eten en nam wat brood en kaas.

Thijs en ik gingen maar even naar de keuken. Even later hoorden we de vrouwen zacht met elkaar praten. Het was beter om Ellen even met haar alleen te laten. Ik praatte met Thijs over zijn studie. Hij zou in september een stageplaats krijgen bij een offshorebedrijf.

Na een halfuur kwam Ellen de keuken in. ‘Wat een verhaal. Er worden in Rusland vrouwen geronseld met de belofte van werk in het Westen. Er zijn advertenties in de krant en het wordt op Facebook rondgebazuind. Irina is erin getrapt, samen met een heel stel anderen. Hun paspoorten werden afgepakt, ze zijn aan boord van een boot naar Nederland gezet en moesten onderdeks blijven om de autoriteiten te ontlopen. Ze zijn ergens met een grote rubberboot van boord gehaald, aan de wal in een busje gezet en naar de omgeving van Amsterdam gebracht. Ze kwamen terecht in een bewaakt logement, waar verschillende vrouwen zijn mishandeld en verkracht. Ze werden bedreigd en als ze waagden weg te lopen zouden ze hun familie in Rusland vermoorden. Irina heeft voorgewend dat ze ziek was en kon op een onbewaakt ogenblik ontsnappen, ondanks de dreigementen. Ze is bang dat ze haar zoeken.’

Thijs ging naar de huiskamer.

‘Eigenlijk is dit werk voor de politie,’ zei ik.

‘Dat vraag ik mij af. Het hangt helemaal af van degene die het verhaal op zijn bureau krijgt. Jou hebben ze ook niet geloofd toen je vertelde van die rubberboot op de Wadden. Voor je het weet wordt ze het land uitgezet en ze loopt thuis nog gevaar ook.’

‘En haar broer?’

‘Hij heeft bij de Russische marine gezeten. Ze zei dat hij zich als zeeman heeft voorgedaan en zo op die boot terecht is gekomen. Zij heeft hem gebeld en gehoord dat de boot naar Harlingen zou gaan. Daar zou hij van boord stappen om haar te ontmoeten. Ik denk dat ze het niet vertrouwden en hem overboord hebben gegooid.’

‘Met een reddingvest aan? Maakt ook niet uit, hij had een klap op zijn hoofd gehad. Waarschijnlijk liep hij al met een reddingvest aan dek. Ik denk dat ze ervan uitgingen dat het koude water hem wel het zwijgen zou opleggen. Bij de marechaussee in Har-

lingen tasten ze nog in het duister terwijl wij al weten wie hij is. Maar of we ze hierover moeten bellen weet ik niet.'

'Ik denk dat we geen slapende honden wakker moeten maken. Ik ga morgen Henk bellen om te kijken wat we kunnen doen. Misschien heeft hij een idee,' zei Ellen.

Ik kende Henk de Jager goed, een jonge asieladvocaat die veel met Ellen had samengewerkt. Het probleem was dat er iets moest gebeuren, maar dat we voorlopig elk contact met de politie en de marechaussee moesten vermijden. En die criminele bende moesten we al helemaal uit de weg blijven. Ik hoopte maar dat die er geen lucht van hadden gekregen dat Irina bij ons in huis zat. We moesten zo weinig mogelijk mensen inlichten, ook Nora in Den Haag niet.

Thijs was intussen in de kamer in gesprek met het meisje. Toen wij binnenkwamen keken ze op. Ze zag er minder gespannen uit en had wat kleur gekregen.

'Ik denk dat je een tijdje bij ons moet blijven,' zei Ellen tegen Irina. 'Later kunnen we er over praten wat er moet gebeuren met jou. Maar eerst moet je uitrusten en tot jezelf komen. Hier ben je veilig. Als je iets wilt lezen moet je daar even kijken.' Ze wees op de boekenkast, waar een rij Engelse boeken stond.

Irina keek sprakeloos van de een naar de ander. 'Mag ik hier blijven?'

Ellen knikte. 'Maak je geen zorgen en probeer vannacht te slapen, je ziet er erg moe uit. Het is een lange dag geweest, volgens mij moet je naar bed gaan.'

Ze knikte en ging naar de deur. Ze keerde zich om. '*Spasibo* – Dank u wel,' zei ze zacht en heel formeel. Het klonk bijna als een toespraak. De deur ging dicht.

Woensdagochtend rond 9 uur belde Ellen met Henk de Jager. 'Henk, we hebben een probleem waar we jouw advies bij nodig hebben. Heb je vandaag even tijd voor ons?'

'Waar gaat het over?'

‘Het is iets dat ik liever niet over de telefoon bespreek. Als we voor het weekend even kunnen praten, dan graag.’

‘Zal ik dan vanavond even langskomen? Ik heb vandaag een zitting over die jongen uit Soedan waar we het laatst over hadden.’

‘Als dat zou lukken, prima. We zijn gewoon thuis, alvast bedankt en succes bij de zitting.’

Even later kwam Irina beneden, nog enigszins schuchter maar al iets meer op haar gemak. ‘Hoi. Heb je goed geslapen?’ vroeg Ellen in het Engels.

‘Ik was eerst wat onrustig, maar daarna heb ik goed geslapen. De eerste keer in dagen,’ zei het meisje.

‘Wat wil je eten?’ vroeg Ellen. ‘Wat eten jullie in Rusland bij het ontbijt?’

‘Soms eten we eieren met spek, ongeveer zoals de Engelsen, maar we eten ook havermoutpap, of pannenkoeken. Maar doet u geen moeite voor mij.’

‘Onzin,’ zei Ellen. ‘Zal ik een lekker ontbijt voor je maken? Het is tijd dat je eens behoorlijk eet.’ Ze haalde de bakpan tevoorschijn en binnen een paar minuten lagen er gebakken eieren met spek en tomaat op een bord. ‘Wat denk je hiervan?’ Irina liet het zich geen twee keer zeggen en het bord was snel leeg. Intussen was Thijs ook beneden gekomen. ‘Jij ook een eitje met spek, Thijs?’

‘Mmm, zeg ik geen nee tegen.’ Thijs schoof aan tegenover Irina. ‘Gaat het al beter?’

Ze keek hem aan. ‘Nu gaat het wel. Ik heb je nog niet bedankt dat je naar Amsterdam kwam.’

‘Daar heb ik je mijn telefoonnummer voor gegeven,’ zei Thijs met zijn mond vol. Hij kan heel ontwapenend kijken, met zijn ondeugende brede grijns. Irina keek verlegen weg.

‘Laten we vanmorgen rustig aan doen. We kunnen buiten in de zon koffiedrinken,’ zei Ellen. ‘We kunnen praten als je denkt dat je eraan toe bent.’

Irina keek haar aan. ‘Ik hoop dat u niet in de problemen komt omdat ik hier ben.’

‘Dat zal wel loslopen. Een vriend van mij is advocaat. Hij komt vanavond op bezoek om ons te adviseren wat we moeten doen.’

‘Een advocaat?’

‘Een asielandvoocaat, die rechtszaken voert voor buitenlanders die in de problemen zitten. Hij kent alle kneepjes van de wet en weet vast wel wat er moet gebeuren in jouw geval. Voorlopig ben je onze gast. Omdat we Engels praten kunnen we doen of je een vriendin bent uit Engeland, die een paar dagen bij ons op bezoek is, daar kijkt niemand van op. Dus we kunnen rustig koffie drinken op het terras. Kom mee naar buiten om naar mijn tuin te kijken.’

De vrouwen gingen naar buiten en even later zag ik ze bij de ro-dodendrons, waar dikke bloeiknoppen in zaten. Het eerste groen verscheen al aan de bomen en struiken. Over een week zou alles groen zijn, tenminste als het mooie weer zou aanhouden.

Thijs keek mij aan. ‘Volgens mij is ze nu een beetje op haar gemak gesteld. Ze stond stijf van de stress gisteren. Ma is zo goed met mensen.’

Ik pakte toch maar weer het schildergerei en zette de ladder op om de slaapkamerkozijnen te schilderen zodra het vocht uit de lucht zou zijn. Thijs ruimde de ontbijttafel op en maakte koffie. Hij vroeg of hij die middag de auto kon lenen om met Irina naar de duinen te gaan. Ze kon wel wat afleiding gebruiken, zei hij.

De auto kwam de oprit op en Thijs en Irina stapten uit. Het meisje zag er voor het eerst ontspannen uit. Ze waren opgewekt in gesprek en hadden kennelijk genoten van het mooie weer.

‘Pa, ik ben bang dat de auto een zandbak is,’ riep Thijs. ‘We hebben op het strand gelopen en ongeveer de helft meegenomen.’ Hij keek naar het meisje en ging door in het Engels. ‘Irina probeert mij Russisch te leren, maar ik maak er niets van. Haar Nederlands is beter dan mijn Russisch.’ Ze keken elkaar grinnikend aan als een stel dieven die een geheim delen.

‘Dat is niet waar, hij doet het prima,’ zei ze.

‘Het is bijna etenstijd, dus jullie moeten opschieten, dan kun

je ons er tijdens het eten over vertellen,' zei Ellen. 'En maak geen bende op de trap, jullie laten overal zand achter.'

Even later klonk boven gestommel en gelach.

'Nou, die hebben tenminste lol gehad,' zei ik. 'Dat kan ze wel gebruiken.'

'We moeten wel op tijd eten, want Henk komt om acht uur. Jammer dat het nodig is, ze komt net wat op verhaal na de afgelopen dagen. Maar ze is wel illegaal hier en ik wil weten waar we aan toe zijn.'

Thijs kwam beneden in schone kleren. 'Irina staat onder de douche,' zei hij.

'Wil je een biertje? We gaan op tijd eten want we krijgen vanavond Henk de Jager op bezoek om te overleggen wat we wel en niet kunnen doen nu Irina hier is.'

'Ik hoop dat ze nog wat tijd krijgt om bij te komen. Zo'n wandeling doet haar wel goed. Als ze een beetje loskomt heeft ze gevoel voor humor.'

'Waar zijn jullie naartoe geweest?'

'Naar Katwijk. Je kunt de auto daar op een achterweggetje kwijt en zo de duinen in lopen, vlak bij het oude vliegveld. We hebben heel wat gepraat, hoofdzakelijk over haar studie in Sint-Petersburg en over mijn studie in Leiden. Haar ouders zijn allebei dood. Ze zijn tien jaar geleden bij een verkeersongeluk om het leven gekomen. Ze heeft nu alleen nog een oudtante, de zus van haar opa. Die heeft haar en haar broer opgevoed en haar laten studeren.'

Irina kwam beneden. Ze had een slobbertrui aan en jeans, wat haar goed stond. 'We hebben zo'n plezier gehad,' zei ze. 'Thijs wilde een hardloopwedstrijd houden van het strand, door het zand naar de top van de duinen, maar hij verloor. Ik had hem niet gezegd dat ik op de universiteit aan atletiek had gedaan. Hij was stomverbaasd dat ik zo hard kon lopen.'

Ik grinnikte. 'Te veel bier met zijn vrienden, dat is zijn probleem. Dat vreet aan zijn loopvermogen. Hij moet meer trainen. Wil je iets drinken?'

‘Alleen water, alstublieft. Ik begrijp niet dat je zomaar water uit de kraan kunt drinken! In Rusland moeten we altijd plastic flessen met water kopen. Ons kraanwater is niet goed, het smaakt naar chloor.’

Het eten verliep in een ontspannen sfeer. Het was maar een enkele keer dat Irina nog wat zat te peinzen. Aflleiding doet wonderen, zullen we maar zeggen.

Even na acht uur kwam Henk de Jager binnen. Hij kwam achterom zoals hij wel vaker deed.

‘Goedenavond allemaal,’ zei hij. Hij keek naar Irina. ‘Wij kennen elkaar niet geloof ik.’

Irina keek naar Thijs en Ellen.

Ellen legde in het Engels uit: ‘Dit is Irina. Ze komt uit Rusland en zit in de problemen. Dus wij wilden jou over haar raadplegen.’

‘Dat was dus wat je vanmorgen bedoelde. Oké, ik zal me eerst voorstellen,’ zei hij in het Engels tegen Irina. ‘Ik heet Henk en ik ben advocaat. Ik behandel vluchtelingen zaken om te voorkomen dat mensen om de verkeerde reden het land uit worden gezet.’ Hij gaf haar een hand.

‘Irina is voor een tijdje onze gast om te bekijken wat er voor haar kan worden gedaan,’ zei ik. ‘Ze is hiernaartoe gebracht onder het voorwendsel dat ze werk zou krijgen. In plaats daarvan stalen die lui haar paspoort en probeerden ze haar in de prostitutie te laten werken in Amsterdam. Ze dreigden haar familieleden in Rusland iets aan te doen. Een duidelijk geval van vrouwenhandel. Ze is ontsnapt en we hebben haar opgenomen.’

Henk keek van de een naar de ander. ‘Goed, dat is duidelijk. Wat kan ik voor jullie doen?’

Ellen ging verder. ‘We weten dat het tegen de wet is om een illegale vreemdeling onderdak te bieden zonder het te melden bij de politie. Maar we weten niet wat we moeten doen omdat ze in gevaar is.’ Ze vatte in het kort het hele verhaal samen. De bootreis, het ontschepen met een rubberboot, het bewaakte logement,

haar ontsnapping en haar onderduikadres in Amsterdam. En de affaire over haar broer, die we dood hadden opgepikt uit de Waddenzee, gevolgd door mijn verdere belevenissen op de Wadden.

Henk krabde op zijn hoofd. ‘Sorry als ik even Nederlands praat, Irina.’

‘Als dat allemaal waar is loopt ze inderdaad risico, niet alleen van die bende hier in Nederland, maar misschien des te meer als ze zou worden uitgezet naar Rusland. Die bendes hebben een lange arm en veel vrienden in Rusland. Omdat ze haar paspoort hebben moeten we ten koste van alles voorkomen dat ze gedeporteerd wordt. Er is zoiets als een verblijfsregeling mensenhandel, maar dan moet ze aangifte doen bij de politie. Ik heb er zelf nog niet veel mee te maken gehad, maar er staat mij bij dat niet meer dan de helft van de zaken leidt tot een justitieel onderzoek. Ze krijgt wel een adem-pauze, maar als het fout loopt sturen ze haar alsnog terug.’

‘Wat is het alternatief? Onderduiken? En stel dat ze aangifte doet en de zaak niet wordt opgepakt, hoe voorkom je dan een uitzettingsprocedure? Asiel aanvragen?’

‘Dat is lastig. Als de politie de zaak kwalificeert als kansarm, kun je nauwelijks nog bewijzen dat ze slachtoffer van vrouwenhandel is en aantonen dat ze in Rusland risico loopt. De praktijk is volgens mij dat afwijzen van de zaak door het OM direct aanleiding is voor de IND om de uitzettingsprocedure in gang te zetten en haar over te dragen aan de DTV. Je kunt het rekken met bezwaar, maar dat leidt tot niets. Er geldt een omgekeerde bewijslast, zij hoeven niet te bewijzen dat ze zonder problemen terug kan. Wij moeten aantonen dat ze daar gevaar loopt. En ten aanzien van een asiel-aanvraag: de ambtsbrieven van BuZa over Rusland zijn niet van dien aard dat ze niet terug zou kunnen, ondanks het feit dat het land bijna door de maffia geregeerd wordt, met de elite in Moskou die op de achtergrond aan de touwtjes trekt.’

‘Tot nu toe heb ik niet de indruk dat de marechaussee in Harlingen erg veel doet met mijn verhaal over die trawler op het Wad,’ zei ik een beetje zuur. ‘Dat zou haar zaak misschien helpen.’

‘Dat zou onderdeel van een politieonderzoek moeten worden. Maar het probleem is dat je te weinig zekerheid hebt dat er zoiets komt. Ik zal eerst de verblijfsregeling en alle jurisprudentie daaromheen bestuderen en dan proberen een inschatting te maken. Ik moet alle andere omstandigheden daarin betrekken, de dood van haar broer en van die andere jonge vrouw in de Waddenzee en jouw eigen waarnemingen ten aanzien van die trawler.’

Hij keek Irina aan en vroeg in het Engels: ‘Weet je waar ze jou en de andere vrouwen opgesloten hielden?’

Irina schudde haar hoofd. ‘Ik ben ’s nachts ontsnapt uit een soort loods buiten Amsterdam. De loods had allemaal houten scheidingswanden en aparte slaapruides. Ik heb me tot de ochtend schuil gehouden en ben daarna de stad in gelopen langs een kanaal, een heel eind met mijn spullen. In een drukke hoofdstraat vond ik een winkel met een opschrift in het Russisch, waar ik naar binnen ben gestapt. Maar het ziet er voor mij allemaal hetzelfde uit, ik ken Amsterdam helemaal niet. In de winkel ontmoette ik Yelena, die mij mee naar huis heeft genomen en een plek gaf om te slapen. Ze woont in de Topaasstraat, vlak bij het water. Er rijdt een tram door de hoofdweg vlakbij. Ik kon Yuri bereiken, die achter me aan is gekomen. Hij zei dat het schip naar Harlingen zou gaan en dat ik moest proberen daarheen te komen. Ik ben gaan liften van Amsterdam naar Harlingen, maar ik heb hem niet meer gezien. Ze hebben hem vermoord.’

Ze kon even niet verder en verborg haar gezicht in haar handen. Ellen sloeg een arm om haar heen. Daarna vermande ze zich een beetje.

‘In Harlingen vond ik Gerd en Thijs, die me hebben geholpen. Daarna ben ik teruggedaan naar Yelena in Amsterdam. We wisten een tijdlang niet wat we moesten doen, omdat ik geen paspoort of geld heb. Tot gistermorgen, toen ze plotseling in paniek binnenkwam en zei dat ik snel moest weggaan. Ik pakte haastig mijn spullen en ben naar het centrum gelopen. Op het grote plein met het monument besloot ik om Thijs te bellen.’

Henk keek ons aan. ‘Goed. Ik ga eerst in de boeken duiken. Intussen moeten jullie heel voorzichtig zijn. Als je een aanrijding krijgt heb je de politie al op je dak.’ Tegen Irina zei hij in het Engels: ‘Ik ga op zoek naar soortgelijke gevallen waar vrouwenhandel een rol speelt. Dat kan een paar dagen kosten. Intussen kun je het best hier blijven.’

Ellen ging met hem naar de achterdeur en ze wisselden nog een paar woorden voordat hij vertrok. Irina keek van de een naar de ander totdat Ellen terug kwam en zei: ‘Goed, we weten dat we moeten oppassen, maar er is geen reden om de hele tijd in huis te blijven. We moeten alleen wegblijven van drukke plaatsen en van de politie. Laten we het even van ons afzetten. Eerst maar eens koffie maken, vind je niet?’

We dronken koffie en praatten een beetje. Irina vertelde dat haar oudtante, na de dood van haar ouders, haar en haar broer had opgevoed en had laten studeren.

‘Arme tante Katya, ze weet niet eens wat er gebeurd is met Yuri. Ze was altijd streng voor ons en ze leek niet zo liefdevol, maar ik denk dat ze zich vooral verantwoordelijk voelde.’

Thijs vroeg waar het schaakbord was. ‘Irina wil me leren schaken.’

Ellen en ik keken elkaar aan. Het schaakbord was al in geen tien jaar op tafel geweest. Thijs een spelletje spelen? De wonderen waren de wereld nog niet uit. Het schaakbord werd gevonden en op tafel gezet. Even later klonk de geduldige uitleg van Irina terwijl Thijs oplettend luisterde en af en toe doorvroeg.

Het eerste spelletje was een fiasco: Thijs was met vijf zetten van het bord geveegd. ‘Geen probleem,’ zei hij. ‘Laten we het nog een keer proberen.’ Zo ging het een uurtje door totdat het spel wat langer duurde. Maar Irina bleef van hem winnen. Die Russen zijn ook veel te goed met schaken, het is daar een soort nationale sport.

Irina lachte Thijs goedmoedig uit. ‘Laten we nu maar stoppen, anders gaat de lol eraf. Je doet het prima maar je moet nog veel leren. Ik leer je morgen meer, als je wilt.’ Ze keek hem aan met

een half glimlachje in afwachting van zijn reactie.

Thijs was zichtbaar opgelucht dat zijn 'les' voorlopig even voorbij was, maar zei toch dat hij morgen wel verder wilde gaan. 'Ik had nooit gedacht dat er zoveel achter dit spel stak. Je bent veel te snel voor mij.'

HOOFDSTUK 6

Het aprilzonnetje scheen op de huizen, op het gras en het frisse voorjaarsgroen van de bomen langs het Amstelkanaal in Oud-Zuid. Dat er veel buitenlanders in deze buurt woonden bleek uit het aantal oude Marokkaanse mannen die op een bank langs het water zaten te praten. Een van hen had een gestreepte djellaba aan. Twee vrouwen met een hoofddoek liepen met boodschappentassen over het trottoir. Een van hen had een klein jongetje met donkere ogen aan de hand.

Door het kanaal voer een verveloos motorbootje in de richting van de Amstel, met drie studenten en een krat bier erin. Ze hadden kennelijk iets te vieren en deden dat op het water.

Half onder de brug van de Van Woustraat hing aan de remming iets dat leek op een vuilniszak. De schipper stuurde er langs. Bij het passeren begon een van zijn passagiers te roepen. Hij moest zijn stem verheffen om boven de herrie van de buitenboordmotor uit te komen. De man wees op het voorwerp in het water. De schipper minderde vaart en keek nog eens goed.

Het was een vrouw met een grijze jas aan. Ze lag bijna onder water, maar de jas was blijven hangen aan een van de meerpennen op de balk. De schipper stuurde naar de schuine basalten walkant, onder de overhangende bomen, en zette de motor uit. Ze keken elkaar verschrikt aan. 'Bel 112 maar,' zei iemand.

De politieauto arriveerde met veel lawaai en zwaailichten en stopte op de brug. Twee dienders haastten zich naar het bootje. 'Hebben jullie gebeld over een lichaam in het water?'

De jongens wezen onder de brug.

'Kun je bij de wal komen, dan stap ik op en gaan we kijken,' zei

een van de agenten. De ander sprak in zijn portofoon. Het bootje kroop naar de schuine wal zodat de politieman erop kon stappen. Die gleed over de stenen bijna het water in en kon zich luid vloekend amper overeind houden. Hij maakte een noodsprong het bootje in, dat daardoor wild begon te dobberen. De jongens gniffelden, maar een strenge blik van het gezag veegde de grijns van hun gezichten. De schipper draaide het bootje en voer langzaam naar het lichaam onder de brug. Eén blik van de politieman was genoeg. Hij riep naar zijn collega dat hij de brandweer en de ambulance moest bellen.

‘Leg je boot maar even vast aan dat motorjacht daar, dan kunnen we aan wal een verklaring opmaken. Hier kom je niet goed de kant op,’ zei de agent. Even later klauterden ze over het dek van het motorjacht naar de wal.

Het duikteam van de brandweer en de ambulance arriveerde, tezamen met nog een politieauto. Inmiddels had zich op de kant een groep toeschouwers verzameld. De politie dirigeerde de menigte naar de brug en zette de straat voor en achter de hulpdiensten af. Twee mannen wurmden zich in een duikpak en gleden het water in. Het lichaam werd naar de wal gesleept en vervolgens uit het water getrokken, waar de ambulancebroeders een brancard met een plastic zak hadden klaarstaan.

De dode vrouw werd op een zeil gelegd en er werd een scherm omheen gezet. De inmiddels gearriveerde recherche deed een eerste onderzoek en vond een ID-kaart en een telefoon in de jaszakken. De vrouw had steekwonden, de vermoedelijke doodsoorzaak. Na een uurtje vertrok de ambulance naar het mortuarium en waren de duikers hun spullen aan het opruimen. De politie maakte het papierwerk rond en verwijderde de afzetting.

De jongens stapten weer in hun bootje, maar de lol van een dag op het water was eraf, ze maakten rechtsomkeert en voeren terug in de richting waar ze vandaan waren gekomen.

Op de Amsterdamse Volksuniversiteit wachtten die vrijdagmiddag de cursisten Russisch tevergeefs op hun leraar. Na een tijdje

ging een van de cursisten langs bij de administratie om te vragen waar ze bleef.

‘Yelena? Ik heb haar nog niet gezien. Zal ik even bellen waar ze blijft?’

De medewerkster van de administratie probeerde de lerares te pakken te krijgen, maar kreeg alleen een bandje met de tekst: ‘Spreek na de piep uw boodschap in.’

‘Vreemd... anders is ze nooit te laat en ze neemt altijd haar telefoon op. Ik zou nog een kwartier wachten. Als ze er dan nog niet is moeten we een andere datum plannen. Sorry, maar ik kan er weinig aan doen.’

De cursisten druppelden een voor een weg uit het gebouw. Een van hen klopte opnieuw op de ruit van de administratie. ‘Ze is er nog steeds niet. Als ze opduikt horen we wel wanneer de cursus wordt gegeven. Geef je ons een berichtje?’

De administratiemedewerkster werd nu echt bezorgd. ‘Ik zal haar nog eens bellen. Anders moet er iemand van ons langs gaan bij haar huisadres. Ik hoop dat haar niets is overkomen.’

Na sluitingstijd fietste ze langs de Topaasstraat, waar Yelena woonde. Tot haar schrik was de straat afgezet. Ze sprak de politiemans bij de afzetting aan. ‘Ik kom voor Yelena Livitnenkova, die woont op nummer 48, tweehoog.’

‘Kent u haar? We doen onderzoek in haar huis.’

‘Ik ben van de Volksuniversiteit, waar ze lesgeeft. Ze is vanmiddag niet komen opdagen.’

‘Wacht u even, dan haal ik de brigadier.’ De politiemans verdween naar het busje dat voor de deur stond. Er kwam een dikke diender met kort grijs haar uit, met de ‘bloemkool’ van een brigadier op zijn schouders.

‘Komt u maar mee, dan kunnen we in de bus even praten.’ De brigadier tilde het afzettingslint op en nam haar mee naar het busje. ‘Gaat u zitten. U kent de bewoonster van dit adres? Ik heb helaas slecht nieuws voor u. Ze is eerder vandaag dood aangetroffen en vermoedelijk slachtoffer van een misdrijf.’

De vrouw werd wit en sloeg de hand voor haar mond. ‘O nee, nee toch! Ze geeft al jaren les bij ons. Wat is er gebeurd?’

‘Ze lag in het water, vlak om de hoek. Hebt u de laatste tijd iets vreemds aan haar gemerkt? We zijn op zoek naar aanwijzingen. Alles, ook al denkt u dat het niets om het lijf heeft, kan ons helpen.’

Ze dacht na. ‘Ik vond haar de laatste dagen wat gespannen. Anders bleef ze altijd na de les nog een praatje met ons maken, maar de laatste tijd was ze meestal snel weg. Ze sprak goed Nederlands en was populair bij de studenten. Anders zou ik niets weten.’ Ze was bleek en ontdaan.

‘Oké, bedankt. Mag ik uw naam en adres? Ik maak hier een notitie van. Als u iets te binnen schiet, belt u dan dit nummer?’ Hij gaf haar een kaartje. ‘Er zal vanavond wel een bericht op het nieuws komen. Maar veel kunnen we niet zeggen. Sterkte ermee, probeer het van u af te zetten. U moet er niet over gaan tobben.’ Hij begeleidde haar naar de afzetting.

Op het hoofdbureau aan de Elandsgracht was vrijdagavond een vergadering over de vermoorde vrouw. Het hoofd van de recherche, commissaris Gijssen, had het onderzoeksteam en de technische recherche bijeen geroepen.

‘Wat we tot nu toe weten is dat het slachtoffer een van oorsprong Russische vrouw is. Ze heet Yelena Livitnenkova, had een Nederlands paspoort sinds 2001 en was vijfenvestig jaar. Ze gaf Russische les aan de Volksuniversiteit en woonde in de Topaasstraat, in de Diamantbuurt. We hebben haar ID en haar telefoon. Momenteel proberen we de simkaart weer aan de praat te krijgen om te zien of we haar contacten kunnen vinden. Bij onderzoek in haar huis hebben we sporen gevonden van een andere bewoonster. Een vermoedelijk jonge donkerblonde vrouw met licht krullend half-lang haar. Er is wat kleding van een andere maat tussen het wasgoed gevonden. Tevens zijn er haren aangetroffen die niet van het slachtoffer zijn en stond de vaatwasser vol met vaat van meer dan een persoon. Momenteel onderzoekt het team van Rob an-

dere technische sporen.’ Hij knikte naar de lange man naast hem.

Het hoofd van het onderzoeksteam, hoofdinspecteur Tholen, nam het woord. ‘We hebben dus sporen gevonden van een andere bewoonster. De burens hebben het over een slanke jonge vrouw met donkerblond haar, in een staartje bij elkaar gebonden, ongeveer 1 meter 70, grijze ogen. Ze sprak Russisch met de vermoorde vrouw en verbleef daar sinds een paar weken in huis. Aïsha trekt momenteel de camerabeelden uit de omgeving Diamantbuurt – Van Woustraat na. Misschien dat daar iets uit op te maken valt.’ Hij knikte naar de politievrouw die tegenover hem zat, een jonge vrouw van Marokkaanse afkomst.

‘Maar er is nog iets anders wat we in verband trachten te brengen met deze kwestie. In de Waddenzee bij Friesland zijn in de afgelopen weken kort na elkaar twee doden gevonden van duidelijk Russische afkomst. Een jongeman van rond de vijfentwintig en een meisje van hooguit achttien. De jongen had een tatoeage met de naam van een Russisch schip en het meisje droeg Russische kleding. We vermoeden dat er een Russische bende actief is. Mogelijk is er sprake van vrouwenhandel. We houden contact met de Marechaussee in Harlingen en met de Eenheid Vermiste Personen op de Noordzee.’

‘Is er al een compositietekening beschikbaar van die jonge vrouw die bij het slachtoffer in huis heeft gewoond?’ vroeg de commissaris.

‘Daar wordt aan gewerkt op basis van de getuigenverklaringen. Misschien krijgen we nog een match met de camerabeelden. Ik heb ook goede hoop dat de simkaart van de telefoon van het slachtoffer nog iets oplevert.’

‘Goed,’ zei de commissaris. ‘Bedankt voor jullie aanwezigheid en succes met het onderzoek. We kunnen in het late nieuws een persbericht laten uitgaan. Rob, laten we even overleggen over de tekst.’ Hij wenkte naar Tholen en ze verdwenen in het kantoor van de commissaris.

De teamleden keken elkaar aan. Dat werd een weekend doorwerken.

Op Teletekst stond zaterdagochtend een bericht dat in Amsterdam-Zuid het levenloze lichaam van een Russische vrouw was gevonden. Een misdrijf werd niet uitgesloten. Ik riep Ellen erbij.

‘Zou dat die vrouw zijn waar Irina gelogeerd heeft? We zullen het haar maar niet vertellen. Ze heeft al genoeg meegemaakt,’ zei Ellen. ‘We moeten het wel melden bij Henk, als er een verband is kan het van invloed zijn op haar kansen in een politieonderzoek.’

Intussen was Thijs beneden gekomen. ‘Pa, ik moet terug naar Leiden om mijn tentamen voor te bereiden.’ Hij had zijn tas al gepakt. ‘Ik moet om elf uur de trein hebben, mijn fiets staat nog op het station in Leiden.’

Ik besloot om hem in te lichten. ‘Er is op het nieuws dat er in Amsterdam een Russische vrouw dood is gevonden. Misschien is het wel die vrouw waar Irina gelogeerd heeft.’

Thijs keek geschrokken op. ‘Wat? Dat zal toch niet waar zijn? Vertel het haar nog maar niet, anders krijgt ze de zenuwen.’

‘Heb je dinsdag gezien of jullie gevolgd zijn?’

‘Nee, ik denk het niet. Ik heb extra goed opgelet, maar ik heb geen verdachte figuren gezien of iemand die belangstelling voor ons had.’

Het bleek niet gemakkelijk om Irina er buiten te houden. Toen ze aan de ontbijttafel ging zitten, merkte ze direct dat er iets was en keek van de een naar de ander. Ik keek naar Ellen. Zij zei: ‘Er is iets gebeurd waar jij mee te maken kunt hebben. Irina keek ons met grote ogen aan. ‘Er is een Russische vrouw dood gevonden in de buurt waar jij bent geweest.’

‘Yelena...’ Ze werd spierwit en zat stil voor zich uit te kijken. Even later kwamen de tranen, ze was compleet overstuur.

Thijs stond op en sloeg zijn arm om haar heen. ‘We weten niet zeker of het Yelena is. Kom even buiten zitten.’

Ze gingen naar buiten. Hij nam haar thee mee. Door het raam zagen we ze op de tuinbank zitten. Hij legde bezorgd zijn hand op haar schouder en zei iets, zij schudde haar hoofd. De thee bleef onaangeroerd.

‘Meneer Tholen, ik heb iets gevonden.’ Aïsha stond de volgende dinsdagochtend voor het bureau van het hoofd van het rechteam.

‘Morgen, Aïsha, ga zitten. Koffie?’

‘Nee dank u, ik ben meer van de thee.’

‘Thee heb ik ook.’ Tholen stond op en zette de waterkoker op de archiefkast aan. ‘Vertel eens wat je gevonden hebt?’

Tholen was een van die zeldzame chefs die een feilloos gevoel hebben voor hun team en in staat zijn om het beste uit hun mensen te halen. Aïsha was donker en een beetje mollig. Ze was kortgeleden van de politieacademie gekomen en liep nu stage bij de recherche. De vaste rechercheurs waren over het algemeen van middelbare leeftijd en namen haar goedmoedig op de hak. Ze kon die oude kerels echter goed de baas en had binnen korte tijd haar plaats in het team veroverd.

‘Er zijn camerabeelden waar de vermoorde vrouw op staat, samen met iemand anders. Ze zijn van de supermarkt in de Van Woustraat. Die hebben we vergeleken met de compositietekening. Het is wel een jonge vrouw, maar ze lijkt er niet erg op.’

Tholen pakte een schone themok en schonk het water op een theezakje. ‘Hm. Dat is het probleem van een compositietekening, die is niet altijd even betrouwbaar. Hebben jullie nog iets uit de simkaart van die telefoon gekregen?’

‘Nee, nog niet. Brigadier Krijns werkt eraan, maar de kaart is aangetast door het water. Het kan nog wel even duren.’

Tholen trok een gezicht en dacht na. ‘Ik heb ook nog geen informatie uit Harlingen over die twee dode mensen die ze in de Waddenzee hebben gevonden. We moeten langzamerhand iets laten zien, de commissaris wordt ongeduldig.’

‘Misschien heb ik iets voor hem. Het camerabeeld van die vrouw is redelijk duidelijk,’ zei Aïsha. ‘Ik heb hier een afdruk waar we misschien iets mee kunnen.’ Ze liet een foto zien van een jonge vrouw met het haar in een staartje. Hij was niet helemaal scherp, maar de vrouw was wel herkenbaar. Tholen gaf de themok aan

Aïsha. Ze keken samen naar de afdruk terwijl hij zijn koffie dronk en zij haar thee.

‘Hm. Niet slecht, daar kunnen we wel wat mee. Hoelang heb je naar al die beelden moeten kijken?’ vroeg Tholen.

‘Nou, het was vannacht wel laat. Mijn vriend begon te moppen toen ik thuiskwam,’ zei Aïsha.

‘Het risico van het politievak,’ grinnikte haar chef. ‘Goed werk, laat die afdruk maar hier, dan kan ik de commissaris gelukkig maken. Vraag je Krijns of hij even langskomt?’

Aïsha liep de kamer uit. Tholen pakte de telefoon en belde de commissaris.

‘Ik weet niet wat ik moet beginnen.’

Irina zat neerslachtig naast Ellen met een kopje koffie op de tuinbank. Het was nog steeds prachtig voorjaarsweer, het leek wel of het niet op kon na de koude weken die achter hen lagen.

‘Ik denk niet dat je iets moet doen,’ zei Ellen. ‘Voorlopig ben je hier veilig. Niemand weet dat je hier bent, dus zullen ze niet achter je aan komen. We wachten eerst tot Henk zijn werk heeft gedaan, hij zal ons het beste advies geven.’

‘Ik ben bang dat ik jullie problemen ga bezorgen.’

Ellen had te doen met het meisje naast haar op de bank. De dood van haar broer en de vrouw in Amsterdam hadden haar erg geraakt. ‘Dat is het laatste waar je je zorgen over moet maken. Het is niet de eerste keer dat we iemand onderdak verschaffen.’

Thijs was nog steeds in Leiden. Hij had een hoop werk in te halen na de gebeurtenissen van de laatste tijd. Maar zijn hart lag er niet in, hij was te veel bezig met de situatie rond Irina. Helaas wachtten de tentamens niet. Hij moest het project afronden om voldoende studiepunten te halen en er was nog een inhaaltoets robotica die hij eerder dat jaar had verprutst.

‘Thijs zei dat hij morgen een tentamen heeft. Ik hoop dat ik hem niet van zijn werk heb gehouden,’ zei Irina.

‘Dat zal wel meevallen. Hij is alweer een jaar bezig met zijn stu-

die. Heeft hij je verteld over zijn twijfels of hij de juiste keus heeft gemaakt? Maar volgens mij heeft hij nu besloten door te gaan.'

'Hij zei dat hij in de problemen had gezeten, maar dat hij er nu overheen was. Ik heb dat ook gehad toen ik in Sint-Petersburg zat, een tijd voordat het geld van tante Katya op was, maar ik wilde haar niet teleurstellen.'

'Dat is niet zo gek als je jong bent en nog bezig bent je weg te zoeken. Je kunt niet verwachten alles te weten als je nog maar net van school bent. Ik wist zelf ook niet wat ik wilde gaan doen toen ik achttien was.'

'Maar ik ben drieëntwintig en ik weet het nog steeds niet.'

'Zo gek is dat niet, moet je kijken wat je hebt meegemaakt. Ik zou verbaasd zijn geweest als je had geweten hoe het verder zou moeten. Wacht tot alles voorbij is, je zult zien dat het dan beter wordt.'

Die middag belde Henk.

'Ellen, ik heb wat dingen nagezocht. Er zijn wel mogelijkheden, maar we moeten dat goed afwegen. Als die kwestie in Amsterdam hiermee te maken heeft kan het nog heel anders liggen, want dan kan er een opsporingsverzoek voor Irina uitgevaardigd zijn en moet ze naar de politie. Kan ik morgenavond even langskomen?'

'Hoe laat wil je komen?'

'Om een uur of zeven. Kan dat?'

Woensdagavond waren we met zijn vieren. Thijs was uit Leiden gekomen om te horen hoe de zaak ervoor stond. Irina zat wat gespannen in een hoekje, tenslotte hing er veel af van wat Henk te vertellen had.

We hadden tijdens het eten de zaak een beetje van ons af proberen te zetten en over alledaagse dingen gesproken. Thijs had zijn tentamen gehaald en was daar erg blij mee. 'Ik weet niet hoe ik het gedaan heb na alle toestanden van de laatste dagen, maar het is gelukt.' Hij grijnsde van oor tot oor. 'Nu nog het project afronden en dan ben ik klaar dit jaar.'

Irina probeerde het gesprek te volgen, maar dat lukte niet zo best. Ze wist al dat Thijs zijn tentamen had gehaald en ze keek van de een naar de ander.

‘Ik moet alleen nog het project afronden,’ zei hij tegen haar in het Engels.

‘Hoelang gaat dat duren?’ vroeg ik.

‘Niet meer dan een week voordat we het eindrapport moeten inleveren,’ en in het Nederlands: ‘Ik heb nog één onderwerp te goed van een van de teamleden, dan kan ik alles uitschrijven en insturen.’

‘Maak jij het eindverslag?’

‘Ja, het is al voor driekwart klaar. Dat komt wel goed, maar deze jongen is altijd een beetje laat. We hebben vandaag onze laatste teamvergadering gehad.’

Henk de Jager kwam om zeven uur binnen en zette zijn koffer-tje op de vloer. ‘Ik kom net van een zitting. De rechter heeft de uitzetting van Yassin tegengehouden, die jongen uit Soedan.’ Hij was opgetogen. ‘Zie je wel dat we gelijk hadden?’

Even later zaten we met zijn allen aan de eettafel. Henk zat tegenover Ellen en Irina.

‘Ik heb van alles uitgezocht over vrouwenhandel,’ zei Henk. ‘Als je het slachtoffer bent van vrouwenhandel, dan kun je de politie waarschuwen. Ze moeten dat altijd serieus nemen en je hebt tot drie maanden tijd om een besluit te nemen over het indienen van een aanklacht. Als je ernstig wordt bedreigd door de vrouwenhandelaar hoeft je misschien niet eens zelf een aangifte te doen, maar dat wordt bepaald door de politie. De vorige keer vertelde ik iets over de tijdelijke verblijfsvergunning. Die krijg je alleen als de politie besluit om de beschuldiging verder te onderzoeken, wat in ongeveer de helft van de gevallen gebeurt. Ze proberen dat besluit zo snel mogelijk te nemen, dat kan tussen twee weken en twee maanden duren. In Irina’s geval zijn er echter extra risico’s, als je de politie inlicht weten ze wie je bent en waar je bent. Als ze de zaak afwijzen word je naar Rusland gestuurd. Als je niet naar de poli-

tie gaat, ben je een illegaal en kun je worden gearresteerd en ook naar huis gestuurd. Je hebt niet echt een keus, het één is slecht en het ander is nog een stuk slechter.'

'Er is een onderzoek gaande naar de dood van Irina's broer, die we uit zee hebben opgepikt,' zei ik.

'Is het verband al gelegd met de smokkelbende?' vroeg Henk.

'Ik heb de marechaussee in Harlingen een paar weken geleden verteld wat ik op zee heb meegemaakt, maar ze hadden geen belangstelling. Ik denk dat er weinig aanknopingspunten zijn en ze er niet mee bezig willen. Maar een paar dagen later hebben ze die jonge vrouw gevonden bij de Afsluitdijk.'

'Ik denk dat we er nog niet op hoeven te rekenen dat de politie alle gebeurtenissen al met elkaar in verband heeft gebracht,' zei Henk. 'Misschien over een paar dagen, maar op dit moment kunnen we niet rekenen op de Verblijfsregeling Mensenhandel.'

'Dan is er die moordzaak in Amsterdam,' zei ik. 'Ze hebben niets gezegd over de identiteit van de dode vrouw, behalve dat ze Russisch is.'

Henk knikte. 'Als dat de vrouw is waar Irina in huis heeft gezeten wordt het lastiger. Als Irina is gesignaleerd in gezelschap van het slachtoffer kan het zijn dat de politie op dit moment al naar haar op zoek is. Als ze wordt genoemd in het nieuws zul je naar de politie moeten. Maar op dit moment weten we niets. Naar de politie gaan is riskant voor haar, maar niet naar de politie gaan ook. Ik weet niet wat ik je moet adviseren, maar wat je ook besluit, je kunt op mij rekenen voor juridische ondersteuning.'

Toen Henk weg was keken we elkaar aan. Nu al naar de politie gaan leek ons geen goede keus. Zolang Irina in huis zat was ze veilig, maar je kon haar toch niet op zolder opsluiten? De overbuurvrouw zat altijd vanachter de gordijntjes te gluren. Voorschoten was een groot dorp, er werd veel gekletst. Kon ze ergens anders worden verborgen totdat het politieonderzoek verder was gevorderd?

'De boot,' zei Thijs. 'Ze kan onderduiken op de boot.'

Ik viel bijna van mijn stoel. ‘Hoe wil je dat doen? Ze kan toch niet alleen op die boot gaan zitten? Dat loopt helemaal in de gaten.’

‘Niet als ik meega en we doen of het zo hoort. Ik kan mijn verslag aan boord schrijven. Het is goed weer, we kunnen wat rondvaren in de omgeving en afwachten tot het veilig is voor haar. We nemen een stapel boeken en het schaakbord mee en we komen onze tijd wel door. Kan ze ook wat tot rust komen, want hier binnen blijven zitten wachten werkt haar op de zenuwen.’

Ik keek Irina aan. ‘Heb je begrepen wat Thijs zei? Als je je op onze boot zou verbergen kan dat veiliger zijn dan hier in huis. Hij zegt dat hij met je mee kan gaan en aan boord aan zijn schoolproject werken. Hij kan goed met de boot overweg. Je kunt een paar dagen verborgen blijven totdat we weten of het veilig is voor jou om naar de politie te gaan. Als je dat tenminste wilt.’

Ze schudde haar hoofd. ‘Niet de politie, die zetten me op een vliegtuig naar Rusland en de bende zal me daar vinden.’

‘Als we zeker weten dat ze de bende gaan onderzoeken kun je een verklaring afleggen en mag je voorlopig hier blijven.’

‘Als ik iets tegen de politie zeg zal de bende mij vinden, of ze doen tante Katya iets aan. Je kent ze niet, ze hebben mijn paspoort en adres.’ Irina was bijna in paniek.

‘Vertrouw je ons?’ vroeg Ellen. Ze legde een hand op Irina’s arm. ‘We laten je echt niets overkomen, we hebben dagelijks met de autoriteiten te maken. Je bent niet de eerste die we hebben geholpen. Je zaak voorbereiden voordat je met iemand praat is het eerste wat we moeten doen. Laat dat aan ons over. Ga met Thijs naar de boot en maak je geen zorgen.’

Irina keek haar aan en knikte, nog niet helemaal overtuigd.

‘Beschouw het als een korte vakantie, zonder je zorgen te maken. Ik denk dat je het leuk zult vinden.’

Het besluit was genomen en ik nam Thijs even apart om het vaargebied te bespreken. ‘Blijf op het IJsselmeer of in Friesland en ga zeker niet de Waddenzee op, daar zit die bende en boven-

dien loop je daar het risico op paspoortcontroles. Kleine jachthavens zijn meestal safe. Je kunt ankeren bij rustig weer, of bij een eilandje gaan liggen. Doe boodschappen in een kleine dorpswinkel en zorg dat je een verhaal hebt, je bent op stap met een studievriendin of zo.'

Tegen Ellen zei ik: 'Misschien moet Irina iets aan haar haar doen zodat ze er anders uitziet. Is er geen kleding van Nora die haar past? En ze moet een zonnebril hebben.' Ellen wenkte Irina en samen gingen ze naar boven.

HOOFDSTUK 7

‘We hebben de simkaart van de telefoon van het slachtoffer aan de praat gekregen.’ Tijdens de ochtendbespreking die donderdag, in de kamer van Tholen op de Elandsgracht in Amsterdam, nam brigadier Krijns het woord. ‘De pincode lag in haar bureaula. We hebben er een paar interessante gegevens van af weten te halen, waaronder enkele contacten in Nederland met een Russische naam en een Russisch mobiel nummer onder de naam Irina. We kunnen kijken of we die telefoons kunnen uitpeilen. Misschien dat het wat oplevert.’

‘Mooi zo,’ zei Tholen. ‘Trek jij dat na? Ik regel wel een vergunning bij het OM. Aïsha heeft een camerabeeld gevonden, vermoedelijk van die jonge vrouw die bij het slachtoffer in huis heeft gezeten. Misschien is dat wel die Irina. Andere Russische vrouwen hebben we niet gevonden op de simkaart. Ik heb overlegd met het OM of we die foto kunnen tonen op Opsporing Verzocht, maar dat duurt zeker een week. Intussen trekken we alle andere sporen na. We weten inmiddels dat het slachtoffer veel contacten had binnen de Russische gemeenschap in Amsterdam. Misschien dat we daar nog wat wijzer van worden. Wie gaat daar achteraan?’

Rechercheur Harberink stak zijn hand op. ‘Ik heb zaken gedaan met de Russen toen we vorig jaar bezig waren met die witwasaffaire. Ik ken wel een paar mensen die te vertrouwen zijn. Ik zal eens discreet navraag doen.’

‘Prima. Ik ga nog eens informeren bij de marechaussee in Harlingen en bij de Eenheid Vermiste Personen of er al vorderingen zijn. Ze moeten toch langzamerhand iets meer weten van die twee mensen die ze uit het water hebben gehaald. We hebben nog te

weinig aanknopingspunten en de commissaris wil resultaten zien. Morgenochtend om negen uur praten we verder.'

De leden van het team stonden op en liepen de deur uit. Tholen pakte de telefoon en belde Harlingen.

's Ochtends na het bezoek van Henk bracht ik Thijs en Irina naar Enkhuizen. Het was rustig op de weg, want het was 5 mei. Ellen had Irina een kort, donker kapsel bezorgd. Met haar zonnebril was zij volkomen onherkenbaar en ze had een stel truien en oude spijkerbroeken van Nora in een tas. Thijs, in een gescheurde spijkerbroek en een zeiljas, droeg zijn laptop, een tas met zeilspullen en een stapel boeken in een plastic tasje. Ze leken een jong stel dat een paar dagen ging zeilen, wat precies de bedoeling was.

In de Buyshaven in Enkhuizen was het druk vanwege de vrije dag, overal werden boten getuigd en gepoetst. Thijs en ik maakten de Windvaan vaarklaar, er zat genoeg diesel in de tank, we spoelden de watertank door en controleerden of er een reserve gasfles in de bakskist zat. We hadden voldoende proviand van huis meegenomen voor een paar dagen en er lag een kaart aan boord van de Friese meren. Daar waren voldoende rustige plekjes om een tijdje onder te duiken. Intussen pakte Irina haar tas uit in het vooronder. De tas met boodschappen stond in het kombuisje.

'Laat me af en toe horen waar jullie zijn. Ik ben er niet zo gerust op. En Irina mag niet haar telefoon gebruiken. Voor je het weet wordt ze getraceerd.'

'Maak je geen zorgen, pa. Ga nu maar naar huis, we redden ons wel.' Thijs vond dat we wel klaar waren. Hij wilde kennelijk weg.

'Als je iets hoort of vragen krijgt, bel ons als eerste en zorg dat jullie niet opvallen. Denk eraan dat je ondergedoken bent. Akkoord?'

Natuurlijk kon Thijs voor zichzelf zorgen. Hij was nog nooit alleen met de boot weggeweest, maar hij kon goed varen. Ze stonden samen in de kajuit, aan weerskanten van de ingeklapte tafel.

Irina kwam naar me toe en vloog me om de hals. 'Dank je wel voor

alles wat jij en Ellen voor mij hebben gedaan. Pas je ook op jezelf?’

Ik was wat verbouwereerd. ‘Probeer je een paar dagen te ontspannen, jongens. We houden in de gaten wat er gebeurt en we nemen contact op. Veel plezier.’ Ik pakte Thijs in zijn nek zoals ik van jongs af aan had gedaan wanneer hij wegging. ‘Wees voorzichtig, maatje, en pas op die meid. Neem geen risico.’ Ik stapte van boord en liep naar het parkeerterrein. Ze keken me na vanuit de kuip.

Op het parkeerterrein kwam ik Jan Post tegen, de havenmeester.

‘Jan, mijn zoon en zijn vriendin nemen onze boot een paar dagen mee. Het is maar dat je het weet.’

‘Goed, meneer Brouwer, ik zal het noteren. Weet u wanneer ze terugkomen?’

‘Ga er maar van uit dat ze een dag of vijf, zes weg zijn. Ze zijn net klaar met hun examens en willen even met vakantie.’

‘Ze hebben er in elk geval goed weer bij.’

‘Reken maar.’ Ik stak mijn hand op en liep naar de auto.

Toen ik langs het station reed zag ik de Windvaan langzaam de haven uit varen, Thijs aan het roer en Irina zittend onder de kap.

‘Waar gaan we heen?’ vroeg Irina, terwijl Thijs langzaam de haven uit stuurde in de richting van het Krabbersgat.

‘Er is een vogelreservaat een uurtje hiervandaan, met een beschutte steiger voor kleine boten. We hebben genoeg proviand en water voor een paar dagen, dus we kunnen daar overnachten en bekijken wat we morgen gaan doen.’

Het was prachtig weer met een matige noordoostenwind, kracht drie of vier, maar het was nog niet al te druk omdat het vroeg in het seizoen was. Vlak buiten Enkhuizen draaide Thijs het jacht met de kop in de wind en zette hij zeil alvorens aan de wind te gaan liggen richting Stavoren. Irina keek toe wat hij deed.

‘Leer je mij zeilen?’

‘Ik beloof je dat je net zo goed kunt varen als ik wanneer we terugkomen.’

‘Wat moet ik eerst doen?’

Thijs grinnikte. ‘Proberen de boot op koers te houden.’ Hij gaf haar de helmstok en stuurde onopvallend mee met zijn knie. ‘Waar komt de wind vandaan?’ vroeg hij.

Irina keek om zich heen en wees naar stuurboord. Thijs wees haar hoe ze de windrichting kon aflezen van het vaantje in de top van de mast en de meter naast het kompas.

‘Oké. Nu moet je de boot ongeveer zestig graden van de wind af houden en de druk in de zeilen voelen. Als de boot rechtop gaat liggen ben je te dicht bij de wind en verlies je vaart. Als de boot meer gaat hellen zit je er te ver vandaan. Je moet het leren aanvoelen. En kijken waar je heen gaat. Zie je dat eilandje daar in de verte? Daar gaan we naartoe.’

Irina kreeg al gauw door hoe ze de boot aan de wind kon houden. Het ging maar een enkele keer fout omdat ze moest wennen aan de draairichting van de helmstok, die tegenovergesteld is aan de draairichting van de boot. Thijs dook even naar binnen om op de kaart te kijken. Opeens voelde hij de boot sterker hellen. Hij schoot naar buiten. De boot lag met de kop in de wind na een vlaag.

‘De wind,’ zei ze, toen hij in de kuip kwam. ‘Ik kon de boot niet tegenhouden.’

‘Dat is normaal,’ zei Thijs. ‘Als de boot vanzelf tegen de wind in wil draaien in een windvlaag, moet je hem een beetje zijn zin geven. Als hij ver genoeg in de wind draait beginnen de zeilen de klapperen en verliest hij wat vaart. Dan kun je hem gemakkelijk terug op koers leggen. Als de wind te sterk is, moet je dit losgooien.’ Hij liet zien hoe je de schoot van de lier af gooide.

‘Je moet op zoveel tegelijk letten,’ zei ze. ‘De wind, de richting, andere schepen, de zeekaart.’

‘Niet de richting maar de koers,’ zei Thijs. Hij zag haar ogen schitteren terwijl ze naar de wind keek en de boot weer op koers legde. ‘Goed gedaan,’ zei hij.

‘Ik vind zeilen leuk,’ zei ze zachtjes. Ze zag er voor het eerst ont-

spannen uit en het leek of er een last van haar was afgevallen.

Na een uurtje lagen ze vlak voor de ingang van de haven bij het vogeleiland. Er lagen twee boten binnen. Thijs startte de motor en legde de boot met de kop in de wind. Hij wees Irina hoe ze het voorzeil in moest draaien en het grootzeil kon laten zakken. Hij bond het grootzeil op de giek terwijl Irina nog wat onwennig de boot omdraaide naar het haventje. De fenders werden opgehangen en Thijs nam het roer over om af te meren.

‘Pak de voorste lijn,’ zei hij tegen Irina. ‘Ik breng de boot vlak bij de steiger, dan moet jij er afstappen en het eind van de lijn met je meenemen.’

Al snel lagen ze afgemeerd met de zon in de kuip. Thijs deed de bakskast open en haalde de klaptafel er uit.

‘Een tafel! Dat is leuk,’ zei Irina. ‘We kunnen in de zon zitten en kijken hoe hij ondergaat.’

Thijs pakte de zitkussens uit de kajuit en legde ze op de kuipbanken. ‘Dit is nog beter. Wat wil je drinken? We hebben bier, wijn, vruchtensap...’

‘Ik wil wel thee. Het is te vroeg voor bier of wijn,’ zei Irina. ‘Zal ik water opzetten?’

Thijs wees haar hoe ze het gas kon aansteken en waar de mokken stonden. Met de thee op tafel zaten ze even later in de kuip.

‘Dit kan niet waar zijn,’ zei ze. ‘Een week geleden was ik op de vlucht voor een maffiabende en nu heb ik vakantie op een jacht.’

‘Ik ben blij dat je me belde toen je in de problemen zat.’

‘Ik ben blij dat je me je nummer gaf toen je me in Harlingen naar de trein bracht.’

Ze keken elkaar aan, een beetje verlegen, en er sprong een vonkje over, maar Thijs zei niets en het moment ging voorbij. Hij kon zich wel voor zijn kop slaan. Waarom maakte hij geen werk van haar? Ze zaten stil te kijken naar de zon, die langzaam achter de lage bewolking dook. In de verte draaiden de windmolens bij Medemblik. Een colonne aalscholvers kwam naar huis vliegen, zwaar van de vis. De kuikens waren net uit het ei gekomen en hadden con-

tinu honger. Ze moesten de klok rond werken om ze te voeren.

‘Tijd voor het diner,’ zei Thijs na een uurtje. ‘We hebben soep, kaas en broodjes, macaroni of hutspot.’

‘Hutspot? Wat is dat?’

‘Gestampte aardappelen met wortel, vlees en uien. Erg lekker als je gezeild hebt.’

‘Klinkt goed,’ zei Irina. Thijs ging naar binnen en rommelde in de koelbox. Hij haalde er twee pakken hutspot uit en nam de pan uit het bergvak onder het aanrecht. Even later siste de hutspot in de pan.

Irina kwam naar binnen. ‘Dat ruikt lekker. Het wordt buiten koud, ik zal de kussens onder de kap leggen, anders worden ze nat.’ Het was nog maar begin mei en de avonden waren nog fris.

Thijs pakte de borden en het bestek. ‘Zet jij de tafel op?’ vroeg hij.

Irina prutste wat met de tafelbladen en even later zaten ze tegenover elkaar, elk met een bord warme hutspot. ‘Mmm, lekker,’ zei Irina. De hutspot was snel verdwenen.

‘Ik moet aan de slag met mijn projectrapport,’ zei Thijs terwijl ze de afwas deden. ‘Maak jij koffie, of thee als je dat liever hebt?’ Hij pakte zijn laptop en was al gauw verdiept in zijn werk.

Irina maakte thee, rommelde in het vooronder en pakte een boek uit haar tas. Buiten werd het donker en ze deden het licht aan.

Thijs sliep in de achterkajuit en werd wakker van gestommel in de boot. Het was pikdonker en de deur ging open. ‘Thijs,’ klonk het zachtjes.

‘Wat is er?’

‘Ik heb een nachtmerrie gehad.’ Het meisje ging op de rand van zijn kooi zitten. Ze zat te bibberen, het was kil in de boot, het IJsselmeerwater was nog koud en de boot nam de temperatuur van het water aan.

Thijs strekte zijn hand uit en zei verbaasd: ‘Wat ben je koud.’ Hij

ritste de slaapzak open. ‘Kom, hier is het warm.’ Ze had ijskoude handen en voeten. Hij sloeg de slaapzak over haar heen en ging achter haar liggen. Hij wreef haar koude handen. ‘Probeer warm te worden en vertel eens.’ Ze voelde zacht aan door het nachthemd.

Ze had gedroomd over de reis in het ruim van de trawler, de smerige insinuaties en dreigementen van de bemanning en hoe ze naar haar en de andere vrouwen hadden geloerd. Het meisje dat ze hadden meegenomen naar de hut van de schipper en daarna huilend terugbrachten. De zeeziekte en angst onderweg, en hoe ze aan het eind van de reis in het holst van de nacht van boord moesten gaan in een rubberboot. Hoe ze vervolgens door die kerels in een busje waren gestopt en uren hadden gereden voordat ze voorbij Amsterdam waren en weer werden opgesloten. Hoe bang en machteloos ze waren geweest en hoe kwaad dat ze bedrogen waren.

‘Je hoeft niet meer bang te zijn.’

‘Nee, maar ik ben zo verdrietig over Yuri en Yelena. Ik moet er steeds aan denken en soms word ik huilend wakker. Het is mijn schuld dat ze dood zijn.’

‘De maffia heeft ze vermoord, niet jij. Wees niet boos op jezelf, je moet verder leven. Ga nu maar slapen.’ Hij had haar liever willen knuffelen, maar iets hield hem tegen.

‘Ja.’ Ze was wat opgewarmd en het rillen was gestopt. Na een tijdje voelde hij haar armen en benen met kleine schokjes ontspannen terwijl ze in slaap viel. Ze snurkte een beetje. Het water klotste onder de romp. Al snel viel hij zelf ook in slaap.

De zon scheen de kajuit in en er klonk gerommel in de kombuis. Thijs draaide zich om en maakte zich los uit de klamme slaapzak. Had hij gedroomd? Hij kroop de kooi uit en stootte zijn hoofd aan het onderdeks, waardoor hij direct wakker was. Toen hij zijn hoofd om de hoek stak keek Irina hem lichtelijk spottend aan. Ze had een badjas van zijn zus en wollen sokken aan.

‘Jij kunt slapen! Het is al negen uur geweest. Ik heb thee gemaakt, wil jij ook?’

‘Ik kom eraan.’

Hij deed sokken en een broek aan en dook het toilet in. Even later zaten ze met thee in het zonlicht aan de kajuittafel. Buiten was het nog te koud, de hele boot was kletsnat van de dauw.

‘Heb je nog geslapen?’

‘Mmm. De eerste keer dat ik echt lekker heb geslapen sinds ik uit Rusland ben vertrokken.’ Ze keek hem half lachend aan.

Hij keek opzij en zag de fijne haartjes bij haar oor glinsteren in de zon. ‘Irina...’

Ze legde haar hand op zijn schouder. ‘Ik weet het, maar we moeten er niet aan denken. Ik word opgepakt en teruggestuurd en je ziet me nooit meer. Ik moet terug zodra het kan, want ik kan tante Katya niet in de steek laten. We hebben geen toekomst.’

‘Op een dag vraag ik je weer.’ Hij keek weg.

Op vrijdagochtend kwam het rechercheteam in Amsterdam bij elkaar. Tholen meldde dat de zaak pas dinsdag over een week in Opsporing Verzocht zou komen. De tijd was te kort geweest om het nog in de eerstvolgende uitzending te brengen. Maar de foto van Irina was wel intern verspreid en er was een melding uit Voorschoten.

‘Voorschoten? Dat is bijzonder. Wat zou ze daar nu te zoeken hebben?’

‘De trein doet er een halfuurtje over. Misschien heeft ze daar wel vrienden.’

‘Is er een Russische gemeenschap in Voorschoten waar we van weten? Wie kan dat uitzoeken?’ vroeg Tholen.

‘De enige die er iets van zou kunnen zeggen is Harberink.’ Alle ogen richtten zich op hun collega.

‘Ik kan niets zomaar zeggen over Voorschoten. Dan moet ik meer onderzoek doen. Maar ik heb wel iets gevonden in Amsterdam. Het slachtoffer had, zoals al bekend, veel contacten in de Russische gemeenschap hier en onvermijdelijk zitten daar twijfelachtige figuren bij. Er is in ieder geval bekend dat ze nogal eens in een Russische buurtwinkel op de Van Woustraat kwam. Je weet

wel, net zo'n winkel als je vaak ziet van de Polen, maar dan voor typisch Russische eetwaar. De eigenaar daarvan heeft banden met de maffia. Ik ken hem uit het witwasonderzoek. Hij wist te vertellen dat een zekere Grigor Ivanovitch naar het slachtoffer heeft gevraagd en ook naar Irina. Grigor is volgens hem betrokken bij prostitutie, maar hij wist geen adres of telefoonnummer, behalve dat hij bekend is op de Wallen. De winkelbaas gaf een ruw signalement van Grigor: 1 meter 80, breed, ongeveer veertig jaar, patser, gouden ringen en tanden en een duur horloge. Hij rijdt in een grote Audi. Zijn maat is een zekere Boris Dedyushko. Daar schijnen ze allemaal nogal bang voor te zijn. Grote vent met een stierennek en een verkeerde uitstraling.'

'Dat is een aardig startpunt,' zei Tholen. 'Trek dat signalement eens na bij de Beursstraat, misschien dat ze hem daar kennen. Die melding uit Voorschoten vind ik ook interessant. Kun je nagaan of daar Russische contacten zitten?'

Harberink knikte. 'Ik weet vanmiddag meer,' beloofde hij.

'Tot slot nog de mededeling dat de marechaussee in Harlingen nog geen respons heeft op het verzoek via Interpol ten aanzien van die twee verdronken Russen in de Waddenzee. De Russische molens draaien kennelijk nog langzamer dan de onze.'

Er werd gegrinnikt in het team en ieder ging zijns weegs.

Diezelfde ochtend belde Henk de Jager een bevriende strafpleiter in Amsterdam.

'Morgen Jacques, met Henk in Voorschoten.'

'Goedemorgen. Hoe gaat het in de provincie? Nog steeds werk aan de winkel met je vluchtelingen?'

'Lach maar, we staan constant met de voeten in de modder. Het is interessant werk, maar het meeste is pro deo. Ik verdien redelijk, maar niet meer dan dat.'

'Je had voor een loopbaan bij ons moeten kiezen, ook interessant en het verdient veel beter.'

'Ja, ja, het is wel mooi met jou, geldwolf! Hoor eens, ik heb een

kwestie bij de hand die te maken kan hebben met die vermoorde Russische vrouw in Zuid. Er is mogelijk vrouwenhandel en mensensmokkel in het geding. We hebben hier informatie nodig voordat we iemand een beroep durven laten doen op de Verblijfsregeling Mensenhandel, maar er moet wel voorzichtig mee worden omgesprongen omdat die persoon in gevaar is. Je weet dat de regeling ongeveer vijftig procent van de meldingen afwijst?’

‘Ja, dat is mij bekend. Het kost ze te veel mankracht en ze willen het zoveel mogelijk beperken. Politieke zaak, de staatssecretaris bemoeit zich ermee. Wil je dat ik mijn oor te luisteren leg bij het OM?’

‘Ken je daar iemand?’

‘Een studievriend van mij heeft connecties bij het Parket. Maar realiseer je dat het niet gemakkelijk is. Ze zijn daar niet zo scheutig met informatie over lopende zaken.’

‘Als je het toch zou willen proberen dan dolgraag. Maar wees voorzichtig, want er zijn al doden gevallen, alleen is het verband nog niet gelegd. En we moeten oppassen dat de persoon in kwestie niet per ongeluk wordt uitgezet en in het land van herkomst stilletjes verdwijnt, je weet hoe gemakkelijk dat gaat.’

‘Gaat het om iemand uit Rusland?’

‘Zelfs dat zeg ik liever niet. Maar als alles is opgelost vertel ik je uitgebreid wat er gebeurd is.’

‘Goed, ik zal kijken wat ik kan doen, maar ik garandeer niets.’

Henk verbrak de verbinding. Het was een lastige situatie. Als dat meisje gesignaleerd zou staan kon hij geen kant meer uit, maar dat hoefde hij niet aan Ellen en Gerd te vertellen. Het was beter om haar nog even uit beeld te houden.

Harberink deed ’s middags navraag over Grigor bij bureau Beursstraat. Daar kwamen ze al gauw met zijn naam en personalia. Grigor Ivanovitch, drieënveertig jaar oud, eigenaar van een bordeel op de Wallen en bekend in het circuit van de Russische maffia. Ze hadden zelfs een foto van hem, natuurlijk ongeoorloofd, want Grigor

was nog nooit ergens voor veroordeeld. Harberink besloot dat ze Grigor eens aan de tand moesten voelen en meldde dat aan Tholen. Die gaf de foto aan Aïsha om nog maar eens wat video-opnamen door te spitten om te kijken of de man erop stond.

Daarna ging hij achter de melding over Irina uit Voorschoten aan. De recherche in Voorschoten had geen gegevens over een Russische gemeenschap in het dorp, dus dat konden ze vergeten. Maar ze stond op beelden van de bewakingscamera's van een supermarkt, in gezelschap van een vermoedelijk Nederlandse vrouw van in de vijftig. De politie was daar op zoek geweest naar een winkeldief en de rechercheur die de beelden had bekeken had toevallig de foto van Irina op zijn computerscherm staan en het verband gelegd. De beelden zouden worden opgestuurd naar Amsterdam.

Zaterdagmiddag werd Grigor door twee rechercheurs opgewacht bij zijn bordeel aan de Oudezijds Achterburgwal. 'Grigor Ivanovitch? We willen u graag even spreken. Wilt u even met ons meekomen naar het bureau?'

'Hoezo? Word ik ergens van verdacht? Ik heb vandaag meer te doen.' Grigor was niet onder de indruk.

'Nee, u bent niet onder verdenking. Maar het zou prettig zijn als u ons wilt helpen bij een onderzoek.'

Morrend over politiegedoe ging Grigor mee naar het bureau, waar hij in een verhoorkamer werd gezet. Daar lieten ze hem een kwartiertje sudderen totdat hij opstond en ongeduldig begon te ijsberen. Even later stapte Harberink binnen.

'Grigor Ivanovitch? Uw naam is opgedoken in een onderzoek waar we mee bezig zijn. Ik zal maar met de deur in huis vallen. We hebben aanwijzingen dat u Yelena Livitnenkova kent.'

'Nooit van gehoord.'

'Ze geeft Russische les aan de Volksuniversiteit. Hier is een foto van haar.'

'Daar kom ik nooit en ik ken haar niet. Hoezo aanwijzingen?'

'Die zijn vertrouwelijk. Maar neemt u maar van mij aan dat het

klopt. O ja, en u kent volgens ons ook dit meisje. Ze heet Irina. Hier is haar foto.'

Even sperde Grigor zijn ogen open, toen was zijn pokerface terug. Voor Harberink was het genoeg.

'Denk er eens rustig over na. Als u zich meer herinnert horen wij het graag. U kunt gaan.'

Grigor stond op en liep nijdig de kamer uit. 'Als dat alles was.'

Harberink stak zijn hoofd om de hoek bij Tholen. Die was die middag binnen, het onderzoek ging het weekend door. 'Chef, Ivanovitch zegt niets, maar hij reageerde op de foto van dat meisje dat bij het slachtoffer in huis zat. Ik denk dat we zijn gangen moeten nagaan.'

'Posten en volgen?'

'Lijkt me een goed idee. Misschien dat hij ons ergens naartoe leidt.'

Tholen pakte de telefoon.

Het volgen van Grigor had de dinsdag daarop nog niets opgeleverd. Hij had zijn dagelijkse routine, 's middags van zijn appartement naar het bordeel, 's nachts om twee uur terug. Ze hadden nog mankracht tot donderdag voordat ze bij Tholen om verlenging moesten vragen.

Intussen bekeken Aïsha en Harberink de beelden uit Voorschoten. 'Dat moet haar zijn,' zei Aïsha. 'Heeft er al iemand een ID van die vrouw die bij haar is?'

'Daar werkt Voorschoten aan,' zei Harberink. 'Als ze iets weten kunnen we daar verder zoeken. Wij moeten ons voorlopig richten op Grigor. Het kan best zijn dat hij de sleutel is tot de moord en niet dat meisje. Messteken passen volgens mij niet bij het profiel van een vrouwelijke dader. Volgens de patholoog waren het diepe krachtige steken.'

'Je komt pas achter haar rol als je met haar kunt praten. Voorlopig is ze compleet van de radar verdwenen.'

'Het zou kunnen dat die vrouw in Voorschoten weet waar ze

is gebleven. Als zij wordt opgespoord krijgen we misschien antwoord.'

'Vragen genoeg. We staan nog aan het begin van het onderzoek.'

's Middags werd Henk de Jager gebeld door zijn kennis uit Amsterdam.

'Henk? Ik heb wel wat antwoorden op je vraag van vrijdag, maar waarschijnlijk is het niet genoeg.'

'Ik ben benieuwd.'

'Ze hebben een paar sporen, maar het is nog niet veel. Er zat een jonge vrouw bij het slachtoffer in huis, die spoorloos verdwenen is. Zij staat landelijk gesignaleerd, want ze willen graag met haar praten. Of ze verdachte is in de zaak zeggen ze niet. Het schijnt volgende week dinsdag op Opsporing Verzocht te komen. Verder gaan ze de gangen na van een Russische bordeelhouder, die voorafgaand aan de moord gevraagd heeft naar het slachtoffer en naar dat meisje. Ik weet geen namen. De chef van het onderzoek is hoofdinspecteur Tholen. Die ken ik wel, het is een goede politiemans, slim en integer, een eerlijke vent. Als je cliënt iets wil vertellen moet je hem benaderen.'

'Je hebt meer informatie dan ik had verwacht. Heel erg bedankt, als ik iets voor je terug kan doen...'

'De ene hand wast de andere, je weet hoe het werkt. We houden contact.'

De verbinding werd verbroken en Henk leunde achterover. Irina was dus al gesignaleerd bij de politie, maar hij had begrepen dat ze haar uiterlijk hadden veranderd en dat ze met Thijs Brouwer ergens op het IJsselmeer zat. Dus voorlopig was de kans niet zo groot dat ze zou worden herkend. Als ze echter in Opsporing Verzocht zou komen werd dat anders. Het niet melden van haar verblijfplaats door Gerd en Ellen kon met enige fantasie als hinderen van het onderzoek worden aangemerkt, dus als een strafbaar feit. Volgens de wet stond daar maximaal een halfjaar cel op. Wat een rotzooi. Hoe nu verder te handelen? Hij belde Ellen.

‘Goedemiddag, met Henk.’

‘Gerd en ik hadden het net over jou. Weet je al iets?’

Henk vatte het gesprek met zijn Amsterdamse collega samen en gaf ook aan dat ze vermoedelijk volgende week in Opsporing Verzocht beelden van Irina zouden laten zien. En dat ze dan voor de draad moesten komen met haar verblijfplaats.

‘Is Irina verdachte in die zaak?’

‘Het zou kunnen, maar ze zitten ook achter een Russische bordelhouder aan die voorafgaand aan de moord naar Yelena en Irina heeft gevraagd. Ik denk dat die een geschiktere kandidaat is, maar je weet nooit wat voor trucs het OM achter de hand heeft. Als Irina verdachte is en ze vinden niets tegen die Rus, neem dan aan dat het een enkele reis strafproces is.’

De schrik sloeg Ellen om het hart. Ze hadden nog tot volgende week en dan moest er een besluit worden genomen. Tenzij ze voor die tijd nog meer nieuws kregen. ‘Henk, bedankt. Ik denk dat we de komende dagen een keus moeten maken. Als je nog iets meer hoort, laat je het dan weten?’

‘Doe ik. Maar nog één ding: als je met Irina naar de politie gaat, neem dan contact op met hoofdinspecteur Tholen van de recherche in Amsterdam. Die is volgens die vriend van mij te vertrouwen.’

Ellen legde de telefoon neer.